

PERDUK IBOLYA

MAGYAR NYELV

PERDUK IBOLYA

MAGYAR NYELV

**Tankönyv
az általános oktatási rendszerű tanintézetek
2. osztálya számára**

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási, Tudományos,
Ifjúsági és Sportminisztériuma*

Львів
Видавництво „СВІТ”
2012

УДК 811.511.141(075.2)
ББК 81.665.2я7
П26

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(Наказ МОНмолодьспорту України від 07.02.2012 р. № 118)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Експертизу здійснював Інститут педагогіки НАПН України

Пердук І. Е.

П26 Угорська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою : підруч. для 2 кл. / І. Е. Пердук. – Львів : Світ, 2012. – 160 с. : іл.

ISBN 978-966-603-767-4

УДК 811.511.141(075.2)
ББК 81.665.2я7

ISBN 978-966-603-767-4

© Пердук І. Е., 2012
© Бачина І. М., ілюстрації, 2012
© Видавництво "Світ", 2012

*A magyart is tanulni kell,
még a született magyarnak is.
Ha nem csiszolja, újíttja
folyamatosan, beroszdásodik.*
(Kodály Zoltán)

BEVEZETŐ – ÚTMUTATÓ

Az idén ebből a tankönyvből fogsz tanulni a magyar nyelvről és a helyesírásról. Ha rendszeresen megoldod a feladatokat, év végére jobban megismered édes anyanyelvünket. Fejlődik a helyesírásod is. A gyors és eredményes használat érdekében még az új ismeretek elsajátítása előtt szeretnénk néhány jó tanácsot adni.

- Mindig ellenőrizd, amit leírtál!
- Ügyelj a munkád külalakjára, áttekinthetőségére, tisztaságára!
- Vedd figyelembe a következő jeleket:

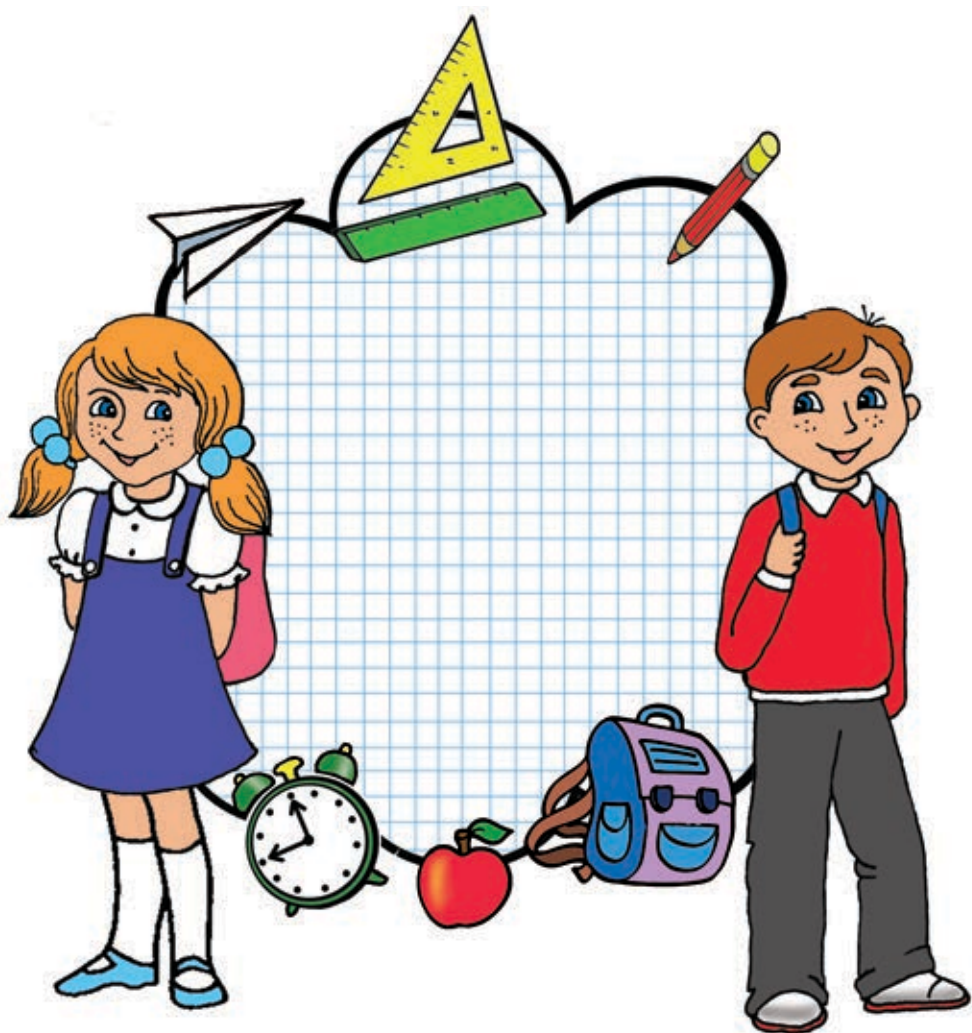
	Könnyebb feladatok, mindenki oldja meg őket!		Tudáspróba
	Szabályok, amelyeket meg kell tanulnod!		Szövegértés
	Gondolkodtató feladatok		Szerepjáték
	Önálló munka		Helyesírási gyakorló
	Házi feladatok		Kérdések, feladatok
			Év végi ismétlés

Ezek a jelek azzal könnyítik meg a dolgodat, hogy állandóan ismétlődnek, tehát mindig tudhatod előre, mit kell tenned. Vedd őket komolyan! A tankönyv végén található He-

lyesírási szójegyzék segítségével lesz, ha bizonytalan vagy valamely szó pontos leírásában.

Légy alapos, pontos, akkor a siker sem várat magára sokáig!

Jó munkát kívánunk!

A NYÁR HANGJAI

Pisti nyáron szüleivel és testvéreivel a Tisza partján sátorozott. Élményeiről beszámolt osztálytársainak és tanítójának is.

1. Milyen élményei lehettek Pistinek a Tisza partján? Mondd el!
2. Milyen hangokat hallhattak a sátorozók a víz partján?

3. Olvasd el a következő versrészletet!

Hallgatnak bölcsen a
halak
a víz alatt, a víz alatt.
A víz fölött a halász,
és ő is csupa hallgatás.

Két hallgatás közt a
horog,
és nem mozog,
és nem mozog.
(Rónay György)

4. Milyen kapcsolat van Pisti nyaralása és a vers között?

5. Milyen viselkedés jellemző a horgászok többségére? Válaszodat indokold meg!

zajosak, csendesek, nyugodtak, idegesek, hallgatók

6. Olvasd el a következő versrészleteket! Milyen nyári hangokat találsz bennük?

Dünnög a dongó,
Forró a nyár –
Álmos lepke
Lustán száll,
Szitakötő zümmög,
Öreg béka hümmög –
Záport vár.

(Sarkady Sándor: Nyár)

A fákon madarak,
Virágon méhek,
Ott fönn csattognak, itt
Lenn döngicsélnek.

(Petőfi Sándor: Erdőben)

7. Válaszolj a következő kérdésekre írásban!

Mit csinál a *dongó*, a *szitakötő*, a *béka*?

Mit csinálnak a *madarak*, a *méhek*?

Minta: A *dongó* *dünnög*.

Házi feladatok

1. Párosítsd a madarakat a hangjukkal! Írj mondatokat a minta szerint!

Minta: *A szarka csörög.*

szarka, veréb, bagoly, fecske, varjú, kakukk,
károg, csicsereg, kakukkol, csörög, csiripel, huhog

JÁTSSZUNK A HANGUNKKAL!

1. Mely rajzoknak felelnek meg a következő hangok?

z-z-z

r-r-r

sz-sz-sz

m-m-m

2. Ejtsd ki a hangokat úgy, hogy előbb fokozatosan növeld, majd fokozatosan gyengítsd a hangerőt!

3. Olvasd el a következő befejezetlen történetet! Fejezd be, és adj neki címet!

Egyszer a büszke tölgy és a hajlékony nádszál vitába keveredett egymással. A vastag derekú erős tölgy azt állította, hogy ő mindenkinél erősebb. A karcsú, gyenge nádszál azt mondta neki, hogy ő semmivel sem gyengébb nála. A szellő kihallgatta beszélgetésüket, és azt javasolta, hogy az legyen a győztes, aki a legtovább ellenáll a szél erejének. A tölgy és a nádszál elfogadta a szellő javaslatát.

- 4.** Képzeld magad előbb a tölgy, majd a nádszál helyébe! Mondd el, mit éreztél, amikor egyre erősebben fújt a szél!
- 5.** Hangoztasd a szellő, a szél, a vihar hangját **s** hanggal! Előbb a szellő hangját susogd, majd hangod erősítésével utánozd a szél és végül a süvöltő, fákat csavargató vihar hangját!
- 6.** Mondd el saját tapasztalataid alapján, milyen természeti jelei vannak a különböző erősségű szélnek!

Házi feladatok

- 1.** Olvasd el a verset! Gondolkozz, hogyan kapcsolódik az előző olvasmányhoz?

Síró susogás,
Sír-susog a sás.
Síró szellő, zúgó szél száll,
hajlik a hosszú hajló nádszál...

(Váci Mihály: Vízparton)

2. Válaszolj írásban a vers hangjaival kapcsolatos kérdésekre!

- Mi csinál a sás?
- Milyen a szellő?
- Milyen a szél?

HANGOK ÉS BETŰK

1. Mondd ki, mit látsz az alábbi képeken!

Jegyezd meg! A kimondott szó hangokból áll.

A hangot kimondjuk

és halljuk.

2. Írd le a kiejtett szavakat! Rajzolj alájuk annyi napocskát, ahány hang van bennük!

3. Számold meg, hány betűből állnak a szavak!

Jegyezd meg! A leírt szó betűkből áll.

A betűt leírjuk

és látjuk.

1. Mondd ki, mit látsz a következő képeken!

2. Írd le a szavakat a füzetbe! Rajzolj alájuk annyi napocskát, ahány hangból állnak!

3. Írd le a szavakat szótagolva! Írd utánuk számmal, hány betűből állnak!

Példa: *li-ba* – 4

Házi feladatok

1. Olvasd el, majd írd le a következő szavakat! Írd alájuk számmal, hogy hány hangból állnak!

hang, szótag, szó, mondat, szöveg

2. Bontsd betűkre a szavakat!

Minta: *hang* – *h a n g*

HOGYAN KÖZÖLHETJÜK GONDOLATAINKAT?

1. Olvasd el a nyári emlékekről szóló élménybeszámolót!

Jóska nagyapja gátőr. A kisiú nála töltötte a nyarat. Sokat fürdött, halászott. Egyik élményét így mondta el osztálytársainak:

Egy szerda reggelen történt. Lementünk nagyapával a folyóhoz pecázni. Bedobtuk a horgokat, és vártuk a kapást. Jó ideig nem történt semmi. Azt hittük, nem lesz szerencsénk.

Egyszer csak lemerült az úszóm. Nagyt rándult a bot a kezemben.

– Nagyapa! – kiáltottam. – Tessék jönni, kapásom van! Nem bírom tartani a botot!

Nagyapa átvette a botot. Tíz perc múlva kint volt a hal. Egy óriási harcsa. Nyolc kiló volt a súlya.

1. Mondd el, mi történt Jóskával! Neked volt-e hasonló élményed?
2. Mire gondolhatott Jóska, amikor megérezte a horgon a nagy halat?
 - a) arra, hogy mindjárt partra rántja a nagy halat
 - b) arra, hogy ezzel a hallal eldicsekszik másoknak is
 - c) arra, hogy segítséget kell kérnie, nehogy elmenjen tőle a hal
3. Hogyan közölte gondolatait a nagyapjával? Olvasd el ezt a részt!
4. Honnan tudjuk, hogy a nagyapja meghallotta a kérést? Olvasd el ezt a részt!

Jóska **beszéddel** közölte gondolatait.

4. Panni cserkész táborban volt a hegyekben. Legérdekesebb élményeiről levélben számolt be szüleinek. Egyik levelében ezt írta:

Kedves Szüleim!

Nagyon jól érzem magam. Sokat kirándulunk, túrázunk a hegyekben. Itt minden nagyon szép. Szépek a hegyek, az erdők. A levegő olyan tiszta, hogy harapni lehet. Sok érdekeset tanultam Jóska bácsitól. Ő a parancsnokunk. Mi Jóska bá-nak szólítjuk. Már tudok tüzet rakni. Az ehető gombákat is ismerem. Jókat eszünk, és sokat beszélgetünk, játszunk. Örülök, hogy itt lehetek.

Remélem, Ti is jól vagytok. Ezt kívánja nektek szerető lányotok

Panni.

5. Hogyan közölte gondolatait szüleivel Panni?

6. Mit kellett tenniük a szülőknek, hogy megismerkedjenek lányuk gondolataival?

Panni **írással** közölte gondolatait.

Jegyezd meg! Gondolatainkat legtöbbször **beszéddel és írással** fejezzük ki.

Házi feladat

1. Írj négy-ötmondatos beszámolót nyári élményeidről!

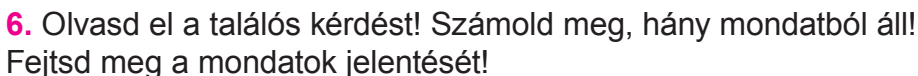
1. A sáros úton egy kislány...	2. Az egyik tócsa mellett...	3. Láttá ezt egy kisfiú, és...	4. A két gyerek...

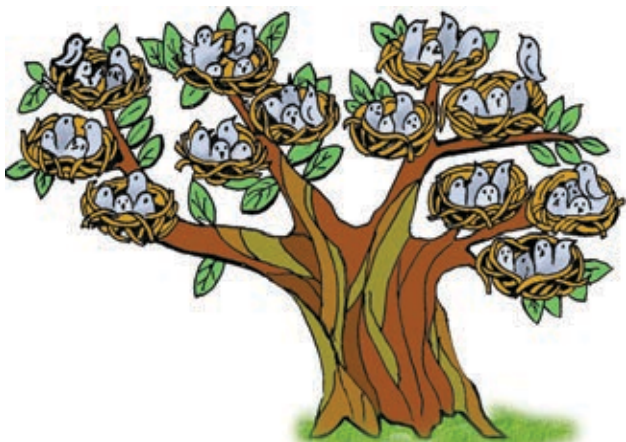
- 3.** Folytasd a képek alatti mondatokat! Ügyelj rá, hogy a mondatok kapcsolódjanak egymáshoz!

- ?!** **5.** Mi a véleményed a fiú cselekedetéről? Előfordult-e veled, hogy segítettek rajtad vagy te segítettél másokon? Meséld el!

Van egy fa.
Annak van négy ága.
Minden ágán van
három fészek.
Minden fészekben van
négy madár.
Minden madárnak van
hét tojása.
Minden tojásból
huszonnégy fióka kél.

7. Másold le a mondatokat, és írd utánuk zárójelben a megfejtést!
Minta: Van egy fa. (év)

8. Mi történne a találós kérdéssel, ha kihagynánk belőle egy mondatot?

9. Lenne-e értelme? Mondd el a véleményedet!

A találós kérdés mondatai egymáshoz tartoznak, azaz összefüggenek egymással.

Jegyezd meg! Az összefüggő mondatokat **szövegnek** nevezzük.

10. Olvasd el a következő szöveget!

11. Számold meg a mondatait! Másold le azt a mondatot, amelyik öt szóból áll!

A sündisznó tüskés állat.
Rovarokkal, egerekkel táplálkozik.
A kígyót is megöli.
Meredező tüskéivel védekezik.
Ősztől tavaszig téli álmot alszik.

Házi feladatok

1. Írj négy összefüggő mondatot az őszele!
2. Bontsd szavakra a következő mondatokat! Írd is le!

1. Asünóvatosállat.
2. Asünfőlegéjjelvadászik.
3. Asüntédestejjelaházhozlehet szoktatni.

3. Másold le a kérdéseket!
4. Válaszolj rájuk írásban egy szóval! A válaszokat kezd nagybetűvel! A végére tegyél pontot!

1. Mikor vadászik a sün?
2. Mivel lehet a sünt házhoz szoktatni?
3. Milyen állat a sün?

MONDAT, SZÓ, BETŰ

1. Tagold mondatokra a következő szöveget! Másold le a füzetbe!

A szúnyog rovar vízparton él
zümögő hangot ad vérrel
táplálkozik csípése viszket.

2. Bontsd szavakra a következő mondatokat! Másold le a füzetbe!

ATiszapartjánsokszúnyogvan.
Apárásidőkedvezaszúnyogoknak.
Aszúnyognemszeretiafüstöt.

Jegyezd meg! A szöveg mondatokból áll. A mondat szavakból áll. A mondat szavait különírjuk.

3. Figyeld meg, milyen betűvel kezdjük a mondatokat!
4. Figyeld meg a mondatvégi írásjeleket!

Milyen az idő? (kérdőjel)
Bárcsak szép idő lenne! (felkiáltójel)
Holnap kirándulunk. (pont)
De szeretnék veletek menni! (felkiáltójel)
Hozzatok ennivalót is! (felkiáltójel)

Jegyezd meg! A mondatot mindig nagybetűvel kezdjük. A mondat végére írásjelet (pont, kérdőjel vagy felkiáltójel) teszünk.

5. Találd ki, mely testrészünkről szól a következő találós kérdés!
Hogy megnehezítsük a dolgotokat, a szavakat egybeírtuk.

Azalakjaváltozatos.
Kétkislyukahasználatos.
Nemjómikornagyonte.
Másdolgabaneüsdbele!

- Bontsd szavakra a találós kérdést, és másold le!
- Milyen tanácsot tartalmaz az utolsó mondat?

6. Bővítsd a következő mondatot egy-egy szóval! Segítenek a kérdések. A kérdéseket és a válaszokat írd be a füzetbe!

Minta: *Mit ír Jóska? Jóska levelet ír.*

Jóska ír.

(Mit? Mivel? Hogyan? Hol?)

7. Másold le szótagolva a következő szavakat a minta szerint! A szavak között van egy nem oda illő. Mondd meg, melyik az!

Minta: szú-nyog

szúnyog, mókus, tücsök, kenyér, zsiráf, majom

8. Bontsd hangokra és betűkre a leírt szavakat! A hangok számát írd alájuk, a betűk számát pedig utánuk!

Minta: sz ú ny o g 5

5

Jegyezd meg! A szavak hangokból és betűkből állnak.

9. Csoportosítsd a következő szavakat a betűk száma szerint!

juh, róka, sas, borz, jaguár, kánya, farkas, sün, bagoly, nyest, tigris, sirály, nyúl, párduc, hiúz, szamár, víziló, ölyv, cinege

Házi feladatok

1. Osváth Erzsébet versében összekevertük a mondatokat. A vers első és negyedik mondatát megszámoztuk. Másold le a vers mondatait a helyes sorrendben!

Csipkebokor új szoknyája

Új szoknyáján

piros gyöngyök lobognak.

Tetszik neki

csipkebokor szoknyája. (4)

Új szoknyája
van a csipkebokornak. (1)
Tarka tollú
vendégmadár száll rája.

2. Alkoss mondatokat a következő szavakból! Másold le!

egész nap tetején ugrál a fák a mókus
lakik mókus fészekben a
bozontos van mókusnak farka a

3. Írd le a következő szavakat hangokra és betűkre bontva!

Példa: *m ó k u s*

mókus, fészek, lakik, ugrál, gyöngyök, szoknya

TUDÁSPRÓBA

1. Olvasd el a következő szöveget! Hány mondatból áll?

Vége van a nyárnak. Költöznek a madarak. Nemsokára itt az ősz.

2. Másold le az első és második mondat szavait! Írd utánuk, hány hangból és hány betűből állnak!

Minta: szó hang betű
Vége 4 4

3. Figyeld meg a rajzot, és folytasd a mondatot!

A **szöveg** olyan, mint egy fa, amelynek

ágai a ...,
gallyai a ...,
levelei a ... és

4. Olvasd el a következő történetet!

Egyszer Jóska egy árva mókuskölyköt talált a parkban. Felvette, és hazavitte. Elhatározta, hogy felneveli. Otthon aztán törni kezdte a fejét, mivel etesse a gyá-

moltalan kismókust. Szerencséjére macskájuknak épp akkor születtek kismacskái. Jóska gondolt egy merészet, és ...

5. Adj neki címet, és fejezd be saját elképzelésed szerint írásban!

6. Válaszolj a fenti szöveg alapján a következő kérdésekre!

1. Miből áll a szöveg?

2. Miből áll a mondat?

3. Miből áll a szó?

7. Ejtsd ki hangosan a következő állatok nevét! Számold meg, hány hangból áll a kiejtett szó!

8. Írd le az állatok nevét! Bontsd a szavakat betűkre! Írd utánuk, hány hangból állnak!

Minta: szó betű hang
ló 2 2

9. Válaszolj a következő kérdésre!

Mivel jelöljük írásban a hangot?

10. A szöveg mondatait összekevertük. A kiinduló mondatot megszámoztuk. Másold le a szöveget úgy, hogy minden mondat a helyére kerüljön!

A kikelő fiókát a mostohák nevelik fel.

A kakukk nem épít fészket. (1)

Búcsú nélkül hagyja ott hűséges mostoháit. A kis kakukk kilöki a fészekből a kis madár fiókáit.

Tojásait apró madarak fészkébe csempészi.

11. Mit tudtál meg a kakukk életmódjáról? Mondd el saját szavaiddal!

Melyik az a madár, amelyik mindig a maga nevét kiáltja?
(A kakukk)

Házi feladatok

1. Alkoss mondatokat a következő szavakból! Ügyelj a mondatkezdő betűre!

ismeri a nem kakukk szüleit.
a felneveli vörösbegy kakukkfiókát a.
kakukkfióka rovat a eszik rengeteg meg.

2. Alkoss szavakat a következő betűkből! Egy betűt többször is felhasználhatsz. A szavakat írd le!

k c s s r m ty a ó u ú

3. Összekevertük a szótagokat. Rakd rendbe őket! Írd le a szavakat!

goly ba, lyom só, tem szep ber, ber hó em, lő pü re,
pan szap, hecs ke mé, jú var, sa va ló

4. Összekevertük az állatok betűit. Rakd sorba őket, és írd le a szavakat!

Például: rezab – zebra

géer, nyrábá, ecskek, éhnet, tyauk, irsgit

5. Alkoss minél több szót a következő szótagok összeillesztésével!

ra ló pal ol nap ó hol

6. Összekevertük a madarak nevének betűit. Írd le őket a helyes sorrendben!

lyóag, tacsirap, rbéve, grisáróga, avdilba, islyár
csefek, csévre, tynip, ráklyah, lagvdamab

HÁNY HANG, HÁNY BETŰ?

1. Másold le a szavakat betűkre bontva!

vaj, város, deszka, bodza, gyalu, lándzsa

Írd alájuk számmal, hogy hány hangból állnak!

Ha annyi betű van a szóban, ahány hang, akkor jól oldottad meg a feladatot.

2. Ellenőrizd magad!

vaj
v a j
3

deszka
d e sz k a
5

lándzsa
l á n dzs a
5

v

sz

dzs

egyjegyű betű

kétjegyű betű

háromjegyű betű

Jegyezd meg! Ezek az egyjegyű betűk: a, á, b, c, d, e, é, f, g, h, i, í, j, k, l, m, n, o, ó, ö, ő, p, q, r, s, t, u, ú, ü, ő, v, w, x, y, z.

Ez a nyolc kétjegyű betű: cs, dz, gy, ly, ny, sz, ty, zs
Ez az egyetlen háromjegyű betű: dzs

3. Másold le a szavakat betűkre bontva! Húzd alá a kétjegyű és a háromjegyű betűket!

erő, utas, görcs, madzag, kátyú, dzseki

■ Írd alájuk számmal, hány hangból állnak!

Házi feladatok

1. Pótold a hiányzó betűt, és másold le a szavakat!

fe__kefészek, __itakötő, sereg__ly, magánhangz__

2. Írd ki a találós kérdésekből azokat a szavakat, amelyekben kétjegyű betű van!

Hiába látsz, nem foghatsz meg,
Hunyd be szemed, vagy sirass meg!

(Füst)

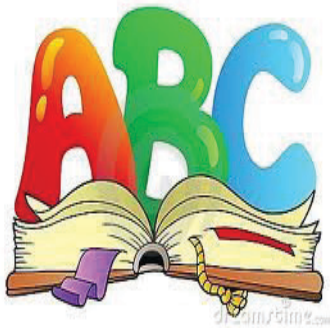

Kicsi fején nagy kalap,
Kuporog a fa alatt.
(Gomba)

Lépcsőn jöttem, lépcsőn mentem,
Aranygyűrűm elvesztettem.
A nap felkapta,
A hold elhagyta.
Mi az?

(Harmat)

AZ ÁBÉCÉ

Az ábécében minden betűnek megvan a helye.

Jegyezd meg! A kisbetűk sorrendje:

a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly,
m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, q, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, w,
x, y, z, zs

Jegyezd meg! A nagybetűk sorrendje:

A, Á, B, C, Cs, D, Dz, Dzs, E, É, F, G, Gy, H, I, Í, J, K,
L, Ly, M, N, Ny, O, Ó, Ö, Ő, P, Q, R, S, Sz, T, Ty, U, Ú,
Ü, Ű, V, W, X, Y, Z, Zs

Jegyezd meg! Az ábécében a betűk sorrendje nem változik.

1. Másold le az ábécét! Pótold a hiányzó betűket!

a, __ b, c, __, d, dz, __, e, é, f, g, __, h, i, __, j, k, l, __, m, n, ny, o, __, ö, ő, p, q, r, __, sz, t, __, u, ú, ü, __, v, w, x, y, z, __.

2. Számold össze, hány betűből áll a teljes ábécé!

1. Írd le az ábécé részeit a kihagyott betűkkel együtt!

c, __, __, __, __, __, __, __, __, __, __,
k, l, __, __, __, __, __, __, __, __,
__, __, __, __, u, ú, __, __, __, __

1. Mondjatok egymás után néhány szót az ábécé betűivel! Ügyel-
jetek, hogy a betűk sorrendjén ne változtassatok!

2. Mely betűkkel nehéz szavakat alkotni?

Házi feladat

1. Találd ki a hiányzó betűket a képek alapján! Írd le a teljes szavakat!

__ á __ a __ é __ a

__ a __ a __ e __ e

__ u __ i __ á __

__ a __ a __ á __

A BETŰREND

1. Kérjétek meg tanítótokat, hogy olvassa fel az osztálynévsort! Figyeld meg, hányadik vagy a sorban!

2. Írd le annak a nevét, aki előtted és utánad áll!

3. Írd le a névsor első és utolsó nevét!

1. Figyeld meg, milyen sorrendben vannak elhelyezve a könyvek a könyvtárban? Mi segít a nevek sorba állításában?

Jegyezd meg! A névsorok, szótárak, telefonkönyvek az ábécé betűinek sorrendje szerint, betűrendben sorolják fel a szavakat.

A könyvtárban a könyvek szintén betűrendben sorakoznak.

2. Írd le betűrendben az írók és költők neveit!

Jókai Mór, Weöres Sándor, Móra Ferenc,
Kányádi Sándor

3. Írd le betűrendben a következő városneveket! Figyeld meg, milyen kezdőbetűvel írjuk a neveket!

Kijev, Ungvár, Munkács, Huszt, Beregszász

Melyik szóban van két kétjegyű betű?

Jegyezd meg! Ha a szavak azonos betűvel kezdődnek, a sorrendet a második betű határozza meg.

1. Írd le betűrendben az alábbi szavakat!

a) medve, majom, mókus, mormota, muflon

b) sirály, seregély, sárgarigó, sas, süvöltő

4. Próbáld betűrendbe írni a következő szavakat! Miben térnek el ezek a szavak az előzőektől?

kanári, kakas, karvaly, kabóca, katicabogár

Jegyezd meg! Tudod-e hogyan kell betűzni?
Úgy, hogy a szó minden betűjével mondunk egy nevet.

Például a **garázs** szót így betűzzük:

Gabi
Andris
Rudi
Ádám
Zsófi

5. Mely szavakat betűztük? Figyeld meg a névoszlopok első betűjét!

Tóni	Helén	Miki
Rudi	Ildi	Ede
Édua	Dani	Dénes
Fanni	Etel	Vili
Ali	Gazsi	Endre

Házi feladatok

1. Írd le betűrendben a folyóneveket! Melyik folyó nem folyik Kárpátján?

Tisza, Ung, Dnyeper, Latorca, Borzsa, Duna

■ Húzd alá a kétjegyű betűket!

2. Írd le betűrendben az alábbi szavakat!

a) kakadu, kolibri, kenderike, kuvik, királyka

b) vipera, vaddisznó, víziló, veréb, véreb, vöcsök

3. Írd le betűzve a következő szavakat!

vonat, örvend

A MAGÁNHANGZÓK ÉS A MÁSSALHANGZÓK

1. Olvasd el a mondókát!

Á, bé, cé, dé, é, ef, gé,
jaj, de szép az ábécé!
Aki mégsem szereti,
az közülünk menjen ki!

2. Hány betű ejtéséről van szó az első sorban? Írd le a betűket!
3. Ejtsd hosszasan a magánhangzókat! Ezután mondd ki a más-
salhangzókat a magánhangzók segítségével! Mit vettél észre?

Jegyezd meg! A magánhangzó ejtésekor a tü-
dőből kiáramló levegő nem ütközik akadályba.

A magánhangzók: a, á, e, é, i, í, o, ó, ö, ő, u, ú, ü, ű.

**A mássalhangzó ejtésekor a tüdőből kiáramló leve-
gő akadályba ütközik.**

A mássalhangzók: b, c, cs, d, dz, dzs, f, g, gy, h, j, k,
l, ly, m, n, ny, p, q, r, s, sz, t, ty, v, w, x, y, z, zs.

4. Állj a tükör elé! Ejtsd ki egyenként a magánhangzókat! Figyeld
meg, milyen alakot vesz fel a szájnyílásod!

5. Írd ki külön sorba azokat a magánhangzókat, amelyeket kerek,
és azokat, amelyeket széthúzott szájjal ejtettél!

6. Álljatok szembe egymással, és próbáljátok leolvasni a magán-
hangzókat egymás szájáról a szájnyílás alapján!

7. Tégy a szó elé egy magánhangzót! Másold le a szavakat!
Minta: ...só – eső

...só ...gér

...ró ...pül

...lő ...béd

...rő ...mul

8. Olvasd el a következő kiszámoló mondókát!

Mese, mese, mátká,
Pillangós madárka,
Ingó-bingó rózsá,
Te vagy a fogócska.

- Mondd el a kiszámolót csak magánhangzókka! Ügyelj a ritmusra!

9. Olvasd el a verset!

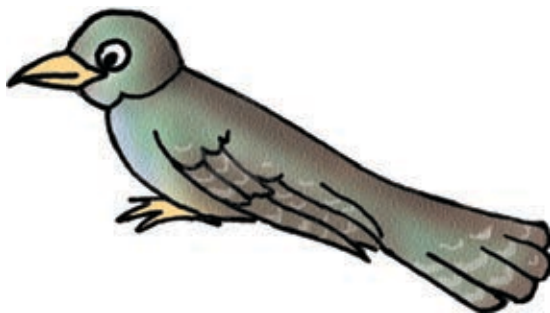
Nem úgy van az, te rigó!

Azt füttyüli a rigó:
„Fiú, fiú millió,
csak fiúnak lenni jó,
fiúnak jut a dió!”

Nem úgy van az, te rigó,
füttyülj más nótát is:
Ha a fiú millió,
millió a lány is!

Ha nagyra nő a fiú,
eléri az ágot,
mind leveri a diót,
elviszi a lánynak!

(Zelk Zoltán)

- Mondd meg, melyik versszaknak felelnek meg ezek a magánhangzók!

e ú a a e ió
üü á óá i
a a iú iió
iió a á i

- Írd ki a fenti vers harmadik versszakának magánhangzóit!

10. Olvasd el kifejezően a verset! Másold le!

Dohogva úszik a hajó,
hosszú füstjét húzza maga után.
Megígérted, kirándulunk, apu,
Csak jönne már a szombat délután!

(Rákos Sándor: Sétahajó)

- Mire vágyik a versbeli gyerek?
- Milyen kirándulásra utal a vers első két sora?

11. Írd ki a versből külön sorba a rövid és a hosszú magánhangzókat! A rövid magánhangzó alá írd a hosszú párját! Mondd meg, mely magánhangzóknak nincs párja?

Példa: a
á

- Írd le a vers magánhangzóit betűrendben! Pótold a hiányzó magánhangzókat!

Házi feladatok

1. Pótold a hiányzó magánhangzót! Másold le a szavakat!

Minta: h...l – hal

f...l	s...t
s...l	v...z
c...l	p...p
v...d	d...l

2. Keresd meg a rövid magánhangzós szó hosszú párját! Írd le a szópárokat!

Példa: lap – lép

kar – ...,	sas – ...,	haj – ...,	bal – ...,
bab – ...,	kor – ...,	tör – ...,	ver – ...,
nyel – ...			

HELYESÍRÁSI GYAKORLÓ

1. Vizsgáld meg egyenként a következő szavakat! Mire kell vigyázni, hogy helyesen írjuk le őket?

úszik, hosszú, füstje, húzza, megígér, apu, jönne

2. Írd ki a következő versből a hosszú magánhangzós szavakat! Jegyezd meg helyesírásukat!

Küldöm a tündért
hosszú útra.
Távoli tájon
buzgó kútra.
– Annak a víznek
tíz cseppjét
hogya ihatnám, víg lennék.

(Simai Mihály: Küldöm a tündért)

3. Írd ki a mondóka mássalhangzóit a következő csoportok szerint!

rövid egyjegyű:
hosszú egyjegyű:

rövid kétjegyű:
hosszú kétjegyű:

■ Egyet csak egyszer írf le!

Bújj be, béka, a bokorba,
erre lépdél most a gólya,
ha rád talál hosszú csőre,
nem mégy többet esküvőre.

(Népi mondóka)

4. Keresd ki a versből a következő szavak párját!

arra, rövid, kevesebbet

5. Ennek az ismert csipkedő gyermekjátéknak csak a magánhangzóit hagytuk meg. Pótold ki a szükséges mássalhangzókkal, és írd le!

__ i __ - __ i __, __ ó __ a,
__ a __ __ a __ __ ú __ __ a,
__ ó __ o __ __ -e a __ i __ __ iú __ __ a
__ a __ ó __ o __ __ a __ i __ __ iú __ __ a,
__ e __ í __ __ e __ ő __ __ a __ __ a __ __ ú __ __ a!

6. Írd le az egyjegyű mássalhangzók alá kétjegyű párjukat!

Minta: c

cs

c g l n s t z

7. Másold le a szavakat ábécérendben!

1. tér, tár, tűr, túr, tőr
2. bal, dal, csal, hal, fal, nyal
3. tér, dér, bér, vér, mér, fér, gyér, kér
4. sár, sör, sor, sír

■ Írd ki belőlük azokat a betűket, amelyek megváltoztatják a szó jelentését!

8. Változtasd meg a szavakat egy-egy mássalhangzó beszúrásával!

sereg, alak, pára, szerény

9. Folytasd a sort írásban! Húzd alá az egyjegyű hosszú más-
salhangzókat egy vonallal, a kétjegyű hosszú mássalhangzókat
kettővel!

a) őz őzzel
 kéz _____
 ház _____
 ég _____

b) ősz ősszel
 ész _____
 mész _____
 busz _____
 ács _____

SZÖVEGÉRTÉS

1. Olvasd el *Országhegyi Károly* Erdei séta című versének részletét!

A mogyorót mókus rágja,
tölgyet farag erdő ácsa.
Tarka tollú madár röppen,
madárhangon dalol közben.

Avar zörög paták alatt.
A fák között fürgén halad
őz anyó a két kis őzzel.
Nagyok lesznek már az ősszel.

- ?! 2. Milyen erdei állatokról szól a vers? Írd le!
3. Mit csinálnak ezek az állatok a versben?
4. Milyen tarka tollú madarakra gondolhatott a költő? Melyik közülük az erdő ácsa?
5. Mit jelent az **avar** szó?

6. Számold össze, hány mondatból áll a vers! Milyen írásjel van a mondatok végén?

7. Írd le szótagolva a vers leghosszabb szavát!

8. Olvasd el a második versszakot úgy, hogy csak a magánhangzókat hangoztasd!

9. Másold le azokat a szavakat, amelyekben két egyforma rövid magánhangzó van!

10. Másold le azokat a szavakat, amelyekben csak hosszú magánhangzó van!

11. Másold le betűrendben azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

12. Másold le betűrendben azokat a szavakat, amelyekben rövid kétjegyű mássalhangzó van!

13. Olvasd el újra figyelmesen a verset! Helyettesítsd a felsorolt szavakat a vers egy szavával!

Minta: *fogával harapja – rágja*

fát forgácsol	_____
sokszínű	_____
énekel	_____
megy előre	_____

A MAGÁNHANGZÓK

1. Milyen eltérés van a két szó között?

■ Mondj velük egy-egy mondatot!

2. Ennek a felelgetős mondókának az első részéből eltűntek a mássalhangzók, a másodikból pedig a magánhangzók! Keresd meg őket! Mondd el a teljes mondókát!

o áá, ááá?	K_v_rt m_g, b_r_nyk_m?
ö eőe, aoá.	Sz_msz_d l_g_ny, _ssz_nyk_m.
i eé, ááá?	S_rt_l_, b_r_nyk_m?
Ée üe, aoá.	S_rt_m b_z_n, _ssz_nyk_m.
i iá, ááá?	H_gy s_rt_l, b_r_nyk_m?
oáie, aoá.	_h_m-b_h_m, _ssz_nyk_m.

3. Adjátok elő csak magánhangzókkal egy kérészeteket!

4. Alkoss mondatokat a következő szópárokkal!

ver – vér	török – török	mer – mér
tör – tőr	kemény – kémény	fel – fél

Jegyezd meg! A magánhangzók lehetnek rövid vagy hosszúak.

A rövid magánhangzókat jelölő betűk:

a, e, i, o, ö, u, ü.

A hosszú magánhangzókat jelölő betűk:

á, é, í, ó, ő, ú, ű.

5. Mondd el, hogyan jelöljük a rövid és a hosszú magánhangzókat! Hangoztasd őket párokban!

Házi feladat

1. Gyűjts öt rövid és öt hosszú magánhangzós szót! Két rövid és két hosszú magánhangzós szóval írd egy-egy mondatot!

A RÖVID ÉS A HOSSZÚ MAGÁNHANGZÓK

Az -i, -í betű a szavakban

1. Olvasd el ezt a csúfoló mondókát!

Első osztály i, i, i,
Második osztály bicikli,
Harmadik osztály kiskirály,
Negyedik osztály nagy számár.

■ Írd ki belőle az -i betűs szavakat!

2. Írd ki a versrészletből az -í betűs szavakat! Húzd alá azt a két betűt, amelyik minden szóban ismétlődik!

Te, papír
az a hír,
sose ír
a radír!

(Szauer Ágoston: Irkafirka)

3. Írd ki a versből külön sorba az -i és az -í betűs szavakat!

Ezt a firkát
birka írta.
Írta, míg az
irka bírta.
Míg a birka
bírta: írta.
Így készült a
birka-firka.

(Fecske Csaba: Birka-firka)

4. Számold össze, hány mondatból áll a fenti vers! Versenyezzetek, ki tudja gyorsan, és hibátlanul elolvasni!

5. Tagold szavakra a következő mondatokat! Másold le!

Indulapapaludni.
Avízfelszínénvízisiklóringatózott.

■ Az első mondatot olvasd el visszafelé is! Mit tapasztaltál?

6. Írd ki külön sorba az -i és -í betűs szavakat!

víz, vizek, vízi, vizes, vízben, vizet, vízhatlan, vízibusz
híd, hidat, hídon, hidas, hídi, hidak

Jegyezd meg! A szó belsejében váltakozó magánhangzók helyesírása megegyezik a *kéz* – *kezek* típusú szavak helyesírásával.

<i>kéz</i>	de:	<i>kezet</i>
<i>kézben</i>		<i>kezek</i>
<i>kézre</i>		<i>kezes</i>
<i>kézi</i>		<i>kezünk</i>

Kivétel: *hídja, hídjuk; útja, útjuk.*

Az -o, -ó betű a szavakban

1. Írd ki a versrészletből külön sorba az -o betűs, az -ó betűs és az -o, -ó betűs szavakat!

Minta: -o:

-ó:

-o, -ó:

Zápor, zuhogó,
falikút, zubogó!
Somfaág, suhogó,
vén huhu, huhogó!

Csontenyv, ragadó,
darázscsípés, dagadó!
Forrás, fakadó,
rakott szekér, akadó!

Mozdony, tolató,
vén teve, haladó,
kiskutya, szaladó!
Kutyaház, maradó!
(Tótfalusi István)

Jegyezd meg! A szavak végén az -ó mindig hosszú. Kivétel: *no, nono*.

2. Pótold a szavakból hiányzó -o, -ó betűt! Másold le a teljes szavakat!

__ra, r__ka, d__b, m__ka, f__ly__, k__p__g, h__ll__,
__k__s, __rr, f__rr_, __vat__s, __k__s

3. Pótold a hiányzó ékezeteket! Másold le a szavakat!

hajo, folyo, mogyoro, favago, rozsabimbo, folt, tolltarto,
okos, honap, szamoca, napraforgo

Házi feladatok

1. Írd le betűrendben a neveket! Húzd alá a lányneveket!

Jóska, Dóra, Mónika, Ferkó, Lackó, Zénó, Tóni

2. Másold le a szavakat csoportonként!

Példa: vízi járművek, légi járművek, szárazföldi járművek

hajó
űrhajó
sétahajó
teherhajó
autó
tűzoltóautó
mentőautó

vontató
terepjáró
repülő
léghajó
tengeralattjáró
metró
hókotró

■ Húzd alá azt a szót, amelynek az utolsó betűje eltér a többitől!

Az -ő, -ő betű a szavakban

1. Olvasd el a mondókát kifejezően! Másold le az -ő betűs szavakat!

Elmúlt a nyár, itt az ősz,
Szőlőt őriz már a csősz.

2. Írd ki a versrészletből külön sorba az -ő betűs, az -ő betűs és az -ő, -ő betűs szavakat!

Minta: -ő:

-ő:

-ő, -ő:

Juci, Mici, fecsegő,
öreg ágy, recsegő!
Kisgida, mekegő,
kerekeskút, nyekegő!

Bori baba, gügyögő,
pici Peti, pötyögő!
Bő gatya, lötyögő,
kicsi kocsi, zötyögő!

Jégcsap, csepegő,
füsti fecske, csevegő!
Léggömb, lebegő,
simogató levegő!

(Tótfalusi István)

Jegyezd meg! A szavak végén az -ő mindig hosszú.

2. Pótold a nevek végén a hiányzó -ő, -ő magánhangzót! Írd le betűrendben a neveket!

Ott..., Jen..., Ern ..., Lászl..., Palk..., Gerg...

3. Pótold a nevekből hiányzó -ö, -ő betűket!

_d_n, Gy_z_, _rs, T_h_t_m, Gy_rgy

4. Pótold a szavakból hiányzó -ö, -ő betűt! Másold le a teljes szavakat!

k_, cs_, k_t, d_r_g, t_r_k, b_g, l_, g_z, g_z_s
b_g_, b_lcs, b_lcs_

5. Pótold a vers szavaiban a hiányzó -o, -ó vagy -ö, -ő magánhangzókat! Írd le a szavakat! Ugyanazt a szót ne írd le kétszer!

Van-e szoknya elad___,
tarkabarka suhog___,
a derékra simul___,
nyárba-télbe j___?
Nincsen szoknya vehet___,
csak egy régi leped___,
üsse meg a k___.

Van-e csizma elad___,
patk___s sarka kopog___,
szattyán-szára ropog___,
sárba-vízbe j___?
Nincsen csizma vehet___,
csak egy rozzant teken___,
___cska egér-etet___,
üsse meg a k___.

(Weöres Sándor)

Házi feladatok

1. Pótold a hiányzó ékezeteket! Másold le a szavakat!

serpenyo, oltozo, legyezo, esztendo, szolo, vodor, oserdo

2. Pótold a hiányzó ékezeteket! Másold le a mondókát!

Osz a szomoru,
Tavasza mosolygo,
Nyar a neveto,
Tel a didergo.

Az -u, -ú betű a szavakban

1. Olvassátok el a verset! Másoljátok le az -u végű szavakat! Ne írd le kétszer ugyanazt a szót!

Tudjátok-e
Icu, Samu,
mely szó végén
rövid az u?

Én e szókat
összeszedtem,
s felsorolom
őket versben.

Szürke az ég,
mint a hamu,
fészken ül már
gólya, daru.

Hazafelé
baktat Pityu,
húzza vállát
két nagy batyu.

Nincsen messze
már a falu,
látszik a sok
rácsos kapu.

Az egyikben
fura áru:
bábszínházhoz
sok-sok bábu.

A kapuban
ott áll anyu:
figyeli, hogy
jön-e Pityu...

A másikban
drót, szeg, gyalu,
épp ezekre
vár most apu.

Szürke az ég,
mint a hamu,
elszenderül
gólya, daru...

S ha bezárul
minden zsalu –
elalszik az
egész falu.

(Szalai Borbála)

2. Írj le minél több rövid **-u**-ra végződő szót emlékezetből!

Jegyezd meg! A szavak végén az **-u** legtöbbször hosszú: **fiú, hosszú**. Néhány szó végén azonban rövid az **-u**. Például: **falu, hamu, alku, bábu, kapu, apu, anyu, áru, batyu**.

3. Írd ki külön sorba az **-u** és **-ú** magánhangzós szavakat!

út, utat, úti, utak, úton, utas, útravaló, útonálló
kút, kutat, kútban, kúti, kutak
nyúl, nyulak, nyúlra, nyulas, nyulat, nyúlpaprikás

4. Másold le a szavakat! Mindkét sorban találsz egy nem oda illő szót. Húzd alá!

a) hattyú, daru, koszorú, vályú, savanyú, szomorú, hosszú

b) súly, új, fúj, gyújt, túr, lassú, szúr, hiúz, híz, púp

5. Írd ki a mondókából az -ú végű szavakat!

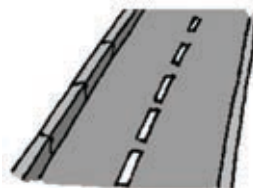
Az udvaron hosszú vályú,
Szélére ült öreg varjú,
Melléje száll nagytarajú,
Bodros farkú Kukurikú.

6. Írd ki az -ú betűs szavakat! Mondd meg, mi jár a versben olvasható utakon! Miből vannak a versbeli utak? Milyen más utakat ismersz még?

Halkan jár a
gyalogút,
csitteg-csattog
a vasút,
nyikorog a
szekérút.

(Kiss Dénes: Út fut)

7. Mondogasd a nyelvtörőket! Írd ki az -ű betűs szavakat!

Jobb egy lúdnyak
Tíz tyúknyaknál!

Kőkút, körül út,
Körüljárja kurta nyakú,
Rövid farkú tarka tyúk.

Házi feladat

1. Írd le a következő szavak -ű végű változatát! Három szóval alkoss mondatot!

száj, toll, láb, áll, haj, szarv

Az -ü, -ű betű a szavakban

1. Másold le a versből az -ű betűs szavakat!

A játék az különös.
Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.
Bűvös kulcs és gyertya lángja,
színes árnyék, ördöglámpa.

(Kosztolányi Dezső)

2. Másold le a versrészletből az -ú és -ű végű szavakat!

Álmodj sima vizű,
kék színű tavat,
benne ezüstszárnyú
kis aranyhalat...

(Pákolitz István)

Jegyezd meg! A szavak végén az **-ű** legtöbbször hosszú: *betű, kesztyű*. Néhány esetben azonban rövid az **ű**. Például: *eskű, menű*.

Házi feladat

1. Pótold a hiányzó **-ű, -ü** betűket! Másold le a szavakat!

gy__r__
h__l
f__vet
h__vös
k__rt

s__l
f__t
t__ntet
b__ntet

TUDÁSPRÓBA

1. Írd ki Károlyi Amy verséből az -i, -í betűs szavakat a minta szerint!

Minta: -i:
-í:
-i, -í:

Hívjad a, hívjad a falovacskát,
add neki, add neki a zabocskát!
Jóllakik attól,
hízik a zabtól
a lovacskaám.

Hívjad a, hívjad a kicsi kecskét,
add neki, add neki a tejecskét!
Jóllakik ettől,
hízik a tejtől
kicsi kecském.

2. Pótold a hiányzó ékezeteket! Másold le a versrészletet!

Suttog a fenyves, zöld erdő,
rászítál a hofelho.

Csendul a ferge száncsengo,
véget ér az esztendo.

■ Másold le szótagolva a három szótagból álló szavakat!

3. Rendezd a szótagokat szavakká! Írd le az így alkotott szavakat!

ol-, -hő, -ló, fel-, go-, -sző, le-, -gő, hó-, vesz-, -lyó, -ve

■ Válassz ki három szót, és alkoss velük mondatot!

4. Gyűjts -ú-ra, -ű-re végződő szavakat! Majd írd le őket a szóvégi magánhangzók szerint csoportosítva!

-ú végű szavak:

-ű végű szavak:

5. Pótold a hiányzó -ú, -ű betűket! Másold le a szavakat!

t__r

t__r

h__r

t__z

gy__r

gy__r

gy__jt

gy__jt

bet__

hábor__

s__r__

keszty__

kopolty__

varj__

heged__

savany__

kesely__

hatty__

könny__

hossz__

6. Pótold a hiányzó ékezeteket! Másold le a mondókát!

Az ego tuz ropog,
A kicsi nyul makog,
Beh csuf az a gyermek,
Aki mindig nyafog.

7. Írd a rövid magánhangzók mellé hosszú párjukat!

a –

e –

i –

o –

ö –

u –

ü –

A MÁSSALHANGZÓK

Az egyjegyű hosszú mássalhangzók

-II

1. Másold le a szavakat! Másoláskor írd külön csoportba a szavakat a példa szerint!

Minta: -I: *hal*
-II: *hall*

ballag, szalag, csillag, villám, szőlő, hal , állat, holló, hall, elem, ál, villany, szellő, jel, áll, hullik

2. Kettőzd meg az -I betűt! Mondd meg, mit jelentenek a rövid és a hosszú mássalhangzós szavak!

tol –
kel –
ál –
szál –

3. Pótold a szavakban a hiányzó -I, -II betűket! Másold le a füzetbe!

sző__őfűrt, csi__agfény, ha__szá__ka, ha__gat,
vi__anszere__ő, vadá__at, vi__ám__ás

-tt

1. Másold le a szavakat! Másoláskor írd külön csoportba a szavakat a példa szerint!

Minta: -t: öt
-tt: itt

itt, ott, öt, suttog, délelőtt, kút, amott, fölött
kettő, csat, retteg, előtt, otthon, lát, mögött

2. Keresd meg a szavak ellentétét a példa alapján! Másold le a szavakat a füzetbe!

itt –	ott
alatt –	_____
előtt –	_____
külön –	_____
délután –	_____

3. Bontsd szavakra a mondóka sorait, és másold le!

Túrótvettem,
elisvittem,
márnemtudom,
hovátettem.

(Mondóka)

4. Folytasd a minta alapján!

tesz – tett	eszik – evett
lesz –	iszik –
vesz –	játszik –
hisz –	visz –

Házi feladatok

1. Bontsd szavakra a verssorokat, és másold le!

Jaj,dejó!
Hullahó.
Repülmára
Hógolyó.
Messzeszáll
Megnemáll,
Mígegyorra
Rátalál.

(Drégely László: Hógolyózás)

- Húzd alá a hosszú egyjegyű mássalhangzókat!

2. Írd ki a versrészletből a hosszú mássalhangzós szavakat! Írj velük egy-egy mondatot!

Valami csörtet,
valami zörget –
talán a szél vág neki a tölgynek –
valami moccan,
valami dobban –
talán a jérce nesz az ólban,
talán a nyúlfi jár a bozótban –
valami csattan,
valami pattan...

(Nemes Nagy Ágnes: Az aranyecset)

3. Folytasd a példa alapján!

csattan –	csattog
pattan –	_____
kattan –	_____

HELYESÍRÁSI GYAKORLÓ

1. Csoportosítsd a szavakat a következő mássalhangzók alapján:

rr: nn: mm:

dörren, uzsonna, csorran, semmi, arra, ennek, varr, zümmög, virrad, innen, berreg, forró, forrás, szalonna, zörren, cammog

2. Válaszd ki a fenti szavak közül azokat, amelyek kapcsolatban állnak a rajzokkal!

3. Egészítsétek ki a szólásokat és közmondásokat a mellékelt szavakkal! Másoljátok le a füzetbe!

toll, jobb, áll, semmi, addig

_____be só se kell. _____ jár a korsó a kútra,
amíg el nem törik. ____ ma egy veréb, mint holnap egy
tűzok. Madarat _____áról, embert barátjáról. Felkopik
az _____a.

4. Csoportosítsd a szavakat a következő mássalhangzók alapján:

ss: gg: kk: pp:

reggel, sakk, guggol, szappan, lassan, éppen,
friss, makk, szaggat, orvosság, nappal, akkor

5. Olvasd el a szavakat! Keresd meg a párjukat a fenti szavak között! Írd is le!

Példa: *kora reggel*

illatos _____, keserű _____, világos _____

6. Pótold a hiányzó betűket! Másold le külön sorba az egyjegyű rövid és egyjegyű hosszú mássalhangzós szavakat!

r – rr:

dö__ög, zö__en, cso__rog, csö__ög,
cso__an, zö__rög, csö__en, dö__en

p – pp:

ko__an, ro__og, to__og, rö__en, csö__en
to__an, rö__ül, csö__ög, ko__og, ro__an

b – bb:

lo__og, do__an, cso__an, li__eg
cso__og, li__en, lo__an, do__og

Házi feladat

1. Írd ki azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

a) Kiment a ház az ablakon,
benne maradt a vénasszony,
zsúpot kötött a hátára,
úgy ballagott a vásárra.

(Népköltés)

b) Egyesztendő voltam,
épp hogy elindultam.
Aztán kettő lettem,
épp hogy megszülettem.

(A. A. Milne)

A kétjegyű hosszú mássalhangzók

1. Másold le a mondókát! Húzd alá az **-nny** kétjegyű mássalhangzót!

Volt egyszer egy dinnyeföld,
Dinnyeföldön dinnye nőtt.

Mi ül a dinnye mellett? Válaszolj teljes mondattal!

nyúl

-ny –

rövid mássalhangzó

dinnye

-nny –

hosszú mássalhangzó

2. Csoportosítsd a kétjegyű hosszú mássalhangzókat tartalmazó szavakat! Másold le a füzetbe!

Minta: -ty -tty – pettyes

pettyes, loccsan, szennyes, meggyes, gally, kuruttyol,
asszony, rizzsel, dinnye, hosszú, lötty, könnyes, sülyyed,
pottyán, eddzed, reccsen, vessző, hattyú, faggyú

ty tty:

ny nny:

sz ssz:

gy ggy:

cs ccs:

ly lly:

dz ddz:

zs zzs

■ Mondd meg, hány rövid és hosszú kétjegyű mássalhangzó van?

3. Folytasd a történetet a fenti szavak felhasználásával! Adj neki címet!

A tó felé egy **asszony** közeledett. A kezében **vesszőt** tartott...

?! Hogyan helyes: **pettyes** vagy **pöttyös**?
Egyformán helyes mind a két szó.

4. Alkoss összetett szavakat a következő szavakkal! Másold le a füzetbe! Vigyázat! A szavakat összekevertük!

füttty, dinnye, fény, faggyú, vessző, kincs, pontos, gyertya,
csősz, görög, szó, kosár

5. Pótold a hiányzó betűket!

g__rögd__e
ve__őkos__r
fa__úgy__rtya
fü__sz__

6. Olvasd el a versrészletet helyes kiejtéssel! Írd ki belőle külön sorba az egyjegyű hosszú, a kétjegyű rövid és a kétjegyű hosszú mássalhangzós szavakat!

Tavasszal a virágok
egymás után nyílnak,
hóvirág és ibolya
kirándulni hívnak.
Rügyet bontanak a fák,
kivirul most minden,
tavaszi szél könnyedén
ágról-ágra libben.
Kisfiúk és kislányok
kacagva szaladnak,
örülnek virágnak,
örülnek tavasznak.

(K. László Szilvia: Tavaszváró ének)

Olvassátok fel a verset szereposztásban! Írd ki belőle külön sorba a kétjegyű rövid és a kétjegyű hosszú mássalhangzós szavakat!

Kisokos

- Hé Csabi! Télapó
kis unokaöccse!
Hófúvásba hívlak
hemperegni, jössz-e?
– NEM!
– Azt a fűzfánfüttyülőjét,
micsoda legény vagy?!
- Nem akarok náthás lenni,
ennyi az egész csak!
(Utassy József)

Házi feladat

1. Összekevertük a szótagokat. Keresd meg az összeillő részeket, és írd le a szavakat! Ügyelj a helyesíráásra!

asz-, -nyes, hosz-, -sző, köny-, -csen,
haty-, -gyú, recs-, -nyes, vesz-, -szú,
szeny-, -szony, fagy-, -tyú

A *j* hang kétféle jelölése

1. Olvasd el a mondókát! Másold ki azokat a szavakat, ahol *j* hangot ejtettél!

Cirmos cica kelj fel,
Itt a jó tejfel.

Jegyezd meg! Ezeknél a szavaknál a *j* hangot *-j* betűvel jelöljük.

2. Olvasd el a következő mondókákat! Másold ki belőlük azokat a szavakat, ahol *j* hangot ejtettél!

Fecskét látok,
Szeplőt hányok,
Selymet gombolyítok.

Mérges pulyka, mérges tyúk,
Mért rúgtad ki a paszulyt?

Jegyezd meg! Ezeknél a szavaknál a *j* hangot *-ly* betűvel jelöljük.

Jegyezd meg! A *j* hangot kétféleképpen jelöljük:
j (jé) és *ly* (ej vagy elipszilon) betűvel.

-j betű

j hang =

-ly betű

3. Másold ki a versből külön sorba a -j és az -ly betűs szavakat!

Száll a jégen Orsolya,
pici lábán korcsolya.
Jobbra tőle cirbolyás,
balra tőle borbolyás.

(Simkó Tibor)

4. Írd le a képek nevét! Mindig -ly betű van bennük.

5. Írd le a tejtermékek nevét magyarul! Mindig -j betű van bennük.

6. Csoportosítsd a szavakat a megadott betűk szerint!

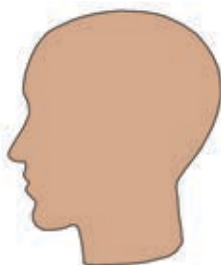
j: ly: j, ly:

lyuk, papagáj, héja, sólyom, fej, golyó, száj, jégpálya,
jajgat, olajkályha, haj, veszélyes, fej, engedély, máj,
gally, lyuk, éjjel, osztály, zaj, folyosó, ijed, sirály

7. Süsü sárkány azokkal a madarakkal köt barátságot, amelyeknek a nevében **-ly** van. Írj le minél több ilyen madárnevet!

8. Írj olyan testrészneveket, amelyekben **-j-t** írunk

Házi feladatok

1. Pótold a hiányzó betűket!

bog___a, korcso___a, furu___a

2. Keresd ki a zárójelből a szavak ellentétét! A szópárokat másold le a füzetbe!

Minta: mély	– sekély
mély	– _____
mosolygó	– _____
könnyű	– _____
ép	– _____
csendes	– _____
régi	– _____

lyukas, zajos, új, komoly, sekély, súlyos

TUDÁSPRÓBA

1. Másoljátok le a következő mondatokat! Pótoljátok a hiányzó szavakat a zárójelből!

1. A vendégek nagy _____ érkeztek.
2. _____ kerül egy toll? 3. Kettő _____
kevesebb, mint három. 4. Kati _____ már óvodás.

(öccse, poggyással, eggyel, mennyibe)

2. Olvasd el a következő szavakat! Írj a segítségükkel egy rövid történetet!

Ajánlott cím: **Ne játssz a veszéllyel!**

korcsolyázik, recseg, reccsen, visszafordul

3. Pótold a kettőzött kétjegyű betűket! Másold le a szavakat a füzetbe!

kő____, fű____, lo____, re____, pe____, sze____, lö____

4. Mi a különbség a következő szópárok között? Írj mondatot a szavakkal!

kasza – kassza
megy – meggy

5. Olvasd el Weöres Sándor versét!

Szól a nóta halkan,
csak éppen hogy halljam.
Levegőben erre-arra
kanyarog a dallam.

Utána ha mennél,
bizony nem is lelnéd,
elvitte az esti szellő,
akárcsak a pernyét.

?! Írd ki belőle külön sorba a kétjegyű és a hosszú egyjegyű más-salhangzós szavakat!

6. Másold le a következő mondatokat! Húzd alá azokat a szavakat, amelyeket hosszan ejtünk, de röviden írunk!

Egyet mondok, kettő lesz belőle!
Szerencsére kisebb a baj, mint gondolták.
Ott szakad a madzag, ahol a legvékonyabb.

7. Olvasd el a következő verset! Adj neki címet!

Jajonganak a fák,
a folyót jég fedi,
futó lábak nyomát
hulló hó beledi.
A fán bagoly huhog,
hajnalig hallgatom,
ajtómon tél kopog,
hideg lett otthonom.

(Dreszler Vera)

8. Írd le külön sorba a **-j** és **-ly** betűs szavakat!

Felelj a következő kérdésekre egy szóval!

1. Hogy nevezik a hangyák lakóhelyét?
2. Melyik madár kopácsolja a fák kérgét?
3. Mi az, amit a levélborítékra ragasztunk?
4. Mit csinál a víz hegyről lefelé?
5. Melyik madár rakja a kémény tetejére a fészket?
6. Mi az, ami cserépből van, és télen melegíti a házat?

9. Pótold a **-j** vagy **-ly** betűket a következő szavakban! A szavakat másold le!

fe__, moso__, __égpá__a, mé__, ha__nal,
veszé__es, __uk, kö__ök, gereb__e, te__,
se__em, korcso__a, he__, é__szaka, tuta__

SZÓTAGOLÁS, ELVÁLASZTÁS

1. Írjátok le a következő versrészletet szótagolva! Húzzátok alá a magánhangzókat!

Ér-ke-zik a ván-dor-cir-kusz,
hoznak elefántot,
tarka bohóc vezeti,
Füsti Pisti követi,
ilyet sose látott.

(Weöres Sándor: Vásár)

■ Számoljátok meg, hány magánhangzó van egy szótagban! Mit vettetek észre?

Jegyezd meg! Minden szó annyi szótagból áll, ahány magánhangzó van benne. Az egy szótagú szavakat nem lehet elválasztani!

A magyar nyelvben mindig az első szótagra esik a hangsúly.

2. Másold le a szavakat! Írd külön sorba az egy szótagból és a több szótagból álló szavakat!

Minta: egy szótagú: több szótagú:

asztal, szék, ágy, szekrény, könyvespolc, ing, dzseki,
nadrág, öv, télikabát

3. Húzd alá a szavakban a magánhangzókat!

fi-ú, si-et, te-a, hi-ány-zik, vi-o-la

4. Szótagold a következő szavakat! Ügyelj a szavak helyes hangsúlyozására!

Minta: le-ír

leír, tied, piac, siet, fiók, miatt, kiált, leány, miért

Jegyezd meg! Ha két magánhangzó van egymás mellett, akkor a választójelet közéjük tesszük: *si-et*, *hi-úz*

5. Válaszd el a következő szavakat a példa alapján!

Példa: tea – te-a

tea, fiú, szia, kié, fia, dió, hiú, Lea, Bea, Sió (folyónév)

Jegyezd meg! Egy magánhangzó is alkothat szótagot: e-gér, ró-zsa.

1. Válaszd el a szavakat a példa szerint!

a) Például: a-nya

anya, apa, idő, adó, erő, odú, ima, író, eső, óra

b) Például: ka-pa

kapa, tető, mező, rózsa, bodza, kasza, levél, sirály, határ

c) Például: le-pe-dő, le-pedő, lepe-dő

lepedő, takaró, koszorú, köszörű, legelő

Elválasztáskor egy mássalhangzót viszünk át a következő szótag elejére: ró-ka, ti-tok.

Házi feladat

1. Csoportosítsd a neveket a példák szerint! Írd le elválasztva!

Például: *I-mi:*

Á-kos:

I-lo-na:

Imi, Ákos, Edina, Ödön, Ali, Ilona, Áron, Ili, Irén, Imola,
Öcsi, Ubul, Eta, Ibolya, Adél

1. Válaszd el a szavakat a példa szerint!

a) Például: *var-ga*

varga, torma, sárga, barna, csárda, rozsda, csúszda,
görbe, kamra, vidra, csirke

b) Például: *ak-kor*

akkor, zümmög, mellény, forrás, reggel, éjjel, villa, csillag,
illem, suttog

Jegyezd meg! Az egyjegyű hosszú mássalhangzót úgy választjuk el, hogy az egyik mássalhangzót a szótag végén hagyjuk, a másikat átvisszük a következő sorba: *vil-lám, csil-lag*. Elválasztáskor csak egy mássalhangzót viszünk át a következő szótagba.

2. Csoportosítsd a szavakat a példák szerint! Írd le elválasztva!

Például: *vek-ker,*

lám-pás

vekker, zeller, varrat, izzad, villám,
lámpás, szekrény, lekvár, tördel, térdel

1. Válaszd el a szavakat a példa szerint!

Például: *ősz-szel*

ősszel, ennyi, fonnyad, meggyes, hattyú, vessző, dinnye, füttyös, bosszant, süllyed

Jegyezd meg! A kétjegyű hosszú mássalhangzót úgy választjuk el, hogy az egyik kétjegyű betű a szótag végén marad, a másikat átvisszük a következő sorba: *diny-nye, meny-nyi*.

Házi feladatok

1. Írd le a szavakat elválasztva!

tocsog, csurog, topog, csörög, zörög, nyekeg, fröcsög, pufog, rezeg

2. Alkoss szavakat velük a példa szerint!

Például: *tocsog – toccsan – tocs-csan*

TUDÁSPRÓBA

1. Válaszd el a madárneveket! Másold le két sorba a példa alapján!

Például: *gó-lya, var-jú*

gólya, harkály, sirály, varjú, fecske, kánya, bagoly, fogoly, holló, sólyom, pingvin, pulyka

2. Csoportosítsd a városneveket szótagszám szerint! Írd le elválasztva!

Például: *egy szótagú:*
két szótagú:
három szótagú:

Kijev, Visk, Técső, Munkács, Rahó, Huszt, Badaló, Ungvár, Palló, Beregszász, Gát, Gálocs, Macsola

■ Írj három mondatot az ismert városnevek felhasználásával!

3. Válaszd el minden lehetséges helyen a madárneveket!

seregély, cinege, zöldike, meggyvágó, süvöltő, pelikán, keselyű, papagáj

4. Másold le a verset szótagolva!

Rigórúgta dió

Kopog a dió.
Rúgja a rigó.
Örül a néne.
Szedi szegényke.

Leül a fűre.
Fölnéz a fára.
Eszeget csendben
rigó szavára
(Takács Gyula)

- Számold meg, hány mondatból áll a vers!
- Számold meg, hány szótagból állnak a verssorok!

5. Alkoss minél több szót a következő szótagok összeillesztésével!

-pal, nap-, ó-, -ló, ol-, hol-, -ra

6. Csoportosítsd a szavakat a szótagok száma szerint! Ugyanazt a szót ne írd le kétszer!

Például: *egy szótagú:*
két szótagú:
három szótagú:
négy szótagú:

Villás farkú fecskemadár,
 látjátok, mily suhanva száll?
 Egy cikkcakk, két cikkcakk,
 ezt a fecskék értik csak!

Ház felett, fák felett
 hajszolja a legyeket.
 Mezőn, réten villan át,
 szárnya: két kék villanás.

(Bede Anna: Fecske)

7. Írd le szótagolva!

villás, fecskemadár, látjátok, cikkcakk, hajszolja, villanás

8. Összekevertük a szótagokat. Tégy rendet, és írd le szótagolva a szavakat!

zel-, ré-, hagy-, krump- , bor-, pa-, -ma, -li, -szuly, -ler,
 -pa, -só

A SZAVAK SZERKEZETE

A szótő és a toldalék

1. Alkoss mondatokat a következő szavakból!

május
csalogány
ének
a
szép

■ A szavakból a következő mondatokat alkothattuk:

Májusban a csalogány szépen énekel.

Jegyezd meg! A mondatban a szavak toldalékot kapnak. A toldalék a szótőhöz kapcsolódik.

Például: szótő + toldalék
május + ban

2. Alkoss mondatokat a következő szavakból! Húzd alá a mondat szavainak toldalékait!

Gyuri víz húz a kút
a medve szeret a méz

3. Másold le a következő szavakat! Válaszd el a szó tövétől a toldalékot függőleges vonallal!

kertben, szagos, erős, szimatol, írt, olvasott, zöldül, kékít, sütés

Jegyezd meg! Vannak olyan szavak, amelyek akkor sem változnak meg, ha toldalékot kapnak.

Például: *hang, hall.*

4. Írj toldalékokat a következő szavakhoz!

hang, hall, dob, vág, kés, virág

■ Megváltozott-e a szó, amikor toldalékot kapott?

Jegyezd meg! Ha a szótő nem változik meg a toldalékok előtt, akkor egyalakú szótőnek nevezzük.

5. Milyen különbség van a következő azonos alakú szavak között? Kérdezz rájuk a **Mi?** és a **Mit csinál?** kérdéssel!

nő – nő, dob – dob, nyom – nyom

■ Írj a szavakhoz különböző toldalékokat! Írj velük egy-egy mondatot!

Házi feladatok

1. Írd ki a toldalékos szavakat! Válaszd le róluk függőleges vonallal a toldalékot!

terem, lábam, bír, zokni, házban, robban, kés, kérés, bálna, várna

2. Alkoss mondatokat a következő szótövekből! Ahol kell, toldalé-
kold a szavakat!

medve a barlang él tél
kutya ház a őriz
fürdik nyár sok gyerek a folyó

Milyen toldalékokat kaphatnak a szavak?

1. Olvasd el a verset!

– Klári – mondta anyu –,
eredj a közértbe!
Húsleves és paprikás,
no meg diós, mandulás
torta lesz ebédre.
Felírom, hogy mit kell vened?
Jó, jó, tudom, nem felejtet:
sárgarépát, fehérrépát,
petrezselymet, zellert, céklát,
galuskának tojást, lisztet,
fokhagymából két girizdet,
borsot, cukrot, paprikát,
vajat, diót, mandulát,
nagypohárba **tejfelt,**
ugye nem felejtet?

(Gyárfás Endre)

2. Írd ki a versből a felsorolt szavak párját!

Minta: sárgarépa – sárgarépát

MI?

petrezselyem
zeller
paprika
sárgarépa
mandula
tojás
bors
vaj
fehérrépa
dió
tejfel
liszt
cékla
cukor

MIT?

Jegyezd meg! Ezeknek a szavaknak a végén
-t toldalék van.

3. Milyen toldalék van a következő szavak végén?

HOL?

házban
kertben
vízben

HOVÁ?

házba
kertbe
vízbe

Jegyezd meg! Ezeknek a szavaknak a végén
-ban, -ben, -ba, -be toldalék van. A toldalék a szó
tőve után áll.

4. Csoportosítsd a toldalékos és a toldalék nélküli szavakat! Jelöld álló vonallal a szó tövét!

kert, padban, városban, iskola, gyárba, cipő,
füzetbe, sár, kézben

5. Válaszolj a kérdésekre írásban, teljes mondattal!

Minta: *A szobában van a kályha.*

Mi van
a szobában?
a kertben?
a konyhában?
a földben?
a szekrényben?
a vízben?

6. Írjátok ki a mondatokból a **Hol?** kérdésre felelő szavakat! Húzd alá a szavakban a toldalékokat!

Minta: szobá**ban**

Jegyezd meg! A **Hol?** kérdésre felelő szavak toldaléka: **-ban, -ben.**

7. Olvasd el, hová utaztak a gyerekek a nyári szünidőben!

Pista Szürtébe, Jóska Nagydobronyba, Miklós Eszenybe,
János Gállocsba, Erzsi Zápszonyba, Timi Dercenbe,
Mari Badalóba, Laci Váriba

8. Másold ki a fenti feladatból a faluneveket! Húzd alá bennük a toldalékot!

Jegyezd meg! A **Hová?** kérdésre felelő szavak toldaléka: **-ba, -be.**

9. Miből épülhet a ház? Írd a **-ból, -ből** toldalékot a következő szavakhoz!

kő, vályog, beton, üveg

10. Állítsd párba a két oszlop szavait! Pótold a második oszlop toldalékait! Írd le a szópárokat!

Minta: *mér a szalámiból*

Miből?

darál	a kenyér____
tölt	a hús_____
tör	a gyümölcs_____
vág	a dió_____
válogat	a kávé____
szel	a víz__

11. Kapcsolj toldalékokat a szavakhoz a kérdések alapján! Írd le a szavakat a füzetbe!

Minta: *papírból* csákót

MIBŐL?

gyapjú
bőr
vas
tej
liszt

MIT?

zokni
cipő
kalapács
túró
kifli

■ Írj a toldalékos szó párokkal 3 mondatot!

12. Olvasd el, kiről olvastak mesét a gyerekek?

A gyerekek mesét olvastak a rókáról és a nyúlról,
az oroszlánról és a sakálról,
a kiskondásról és a hétfejű
sárkányról,
Erős Jánosról és a gonosz
bíróról,
a csillagszemű juhászról,
Kolontos Palkóról,
a házi és a mezei egérről,
Kacor királyról,
a szegény emberről és a
medvéről.

■ Írd ki a **-ról, -ről** toldalékos szavakat a fenti szövegből! Mondj el egy mesét a felsoroltak közül!

13. Írd le a **miről?** kérdésre felelő szóalakokat! Mondd el, mit tudsz a felsorolt állatokról!

MI?

MIRŐL?

varjú
orrszarvú
harkály
holló
egér

varjúról

14. Írd le a **Kiről?** kérdésre felelő szóalakokat! Mondd el, mit tudsz a felsorolt foglalkozásokról!

KI?

KIRŐL?

villanyszerelő
kéményseprő
buszvezető
tanító
kertész

villanyszerelőről

Házi feladatok

1. Pótold a hiányzó végződéseket, és írd le a közmondásokat!

Szó___ ért az ember.

Nem okult a saját hibáját___.

Kutyá___ nem lesz szalonna.

Nem látja a fá___ az erdőt.

Akit a kígyó megmart, fél a gilisztá___ is.

Baj___ ismerni meg a barátot.

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: **tty**
így írjuk: **-tj**

1. Írd ki a versből két oszlopba a **Mit?** és a **Mit csinálunk?** kérdésre felelő szavakat!

Például: Mit? Mit csinálunk?
dugattyút duggatjuk

Hozzál három dugattyút,
– minden jóval duggatjuk –,
csengettyút és zörgettyút,
– reggelenként zörgetjük –,
forgattyút és szivattyút,
– forgatjuk és szívatjuk –,
billentyút és görgettyút,
– billentjük és görgetjük.

(Krečsmáry László)

- Mondd meg, mi a különbség a két oszlop szavainak kiejtése és helyesírása között!
- Válaszd el a második oszlop szavainak toldalékát függőleges vonallal a szavak tövétől!
- Olvasd fel azokat a szavakat, amelyeket másképp ejtünk, és másképp írunk!
- Szótagold ezeket a szavakat! Mit vettél észre?

Amikor kiejtjük: **tty**.

Amikor szótagoljuk és leírjuk: **-tj**.

2. Folytasd a szavak toldalékolását a példa szerint! Húzz függőleges vonalat a tö és a toldalék közé!

Például:
állítja állítjuk állítjátok állítják
mutatja mutatjuk mutatjátok mutatják

lapít, hasít, idomít, szólít, gurít, tanít, támaszt, ragaszt, pillant

3. Írj négy mondatot a fenti szavak felhasználásával! Használd a -ja, -juk,- játok ,-ják toldalékot!

Jegyezd meg! Vannak olyan szavak, amelyekben *tty* hangot ejtünk, de *-tj* betűt írunk: *botja, drótja, nyitja*.

Az ilyen szavak írásakor mindig szótagolj!

4. Olvasd el hangosan a következő szavakat!

atyám	–	atyja
bátyám	–	bátyja

5. Írj az **atyjuk** és **bátyjuk** szavakkal egy-egy mondatot!

Jegyezd meg! Az *atyja, bátyja* szavaknál *tty* hangot ejtünk, de *-tyj* betűt írunk.

6. Válaszolj a kérdésre írásban egy szóval! A választ megtalálod a zárójelbe tett szavak között.

Például: *bojtja*

Mije van a *sapkának?*
a tengernek?
 az *ékszerésznek?*
 a *zenésznek?*
 a *kéménynek?*
 a *királynak?*
 a *tejboltnak?*
 a *boltvezetőnek?*

(kert, kürt, bojt, füst, ezüst, part, joghurt, bolt, palást)

■ Olvasd fel a fenti válaszokat helyes kiejtéssel! Olvasd fel a válaszokat szótagolva! Mit vettél észre?

Házi feladatok

1. Pótold a mondatokba a hiányzó szavakat a zárójelből! Másold le a füzetbe!

Az orvos _____ a beteget. A madarász
_____ a madarak énekét. Károly minden reggel
_____ a kutyáját. Az anya _____ a gyereket.
A szerelő _____ a vízcsapot.

(sétáltat, javít, gyógyít, ringat, hallgat)

2. Másold le a szavakat! Húzz függőleges vonalat a tő után!

folt, kabát, pánt, sajt, fürt, barát, kompót, spenót, csoport, csont

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: *gy, ggy*, így írjuk: *-dj*.

1. Olvasd el a következő mondókat! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Gólyát láttunk, **szaladjunk**,
nehogy lusták **maradjunk**!

■ Másold le a kiemelt szavakat! Függőleges vonallal válaszd el a szó tövét!

2. Írj mondatokat a példa szerint! Használd fel a zárójelbe tett szavakat!

Például: *ébred*

Vasárnap Jóska mindig későn **ébred**.

Jóska, **ébredj** korábban!

(ébred, szalad, kád, véd, szed, ad)

Jegyezd meg! Ha a szó töve egy mássalhangzóra végződik, hosszú *gy* hangot ejtünk, és *-dj* betűt írunk: *engedje, maradjon*.

3. Válaszd el a szavakat!

Minta: *földje – föld-je*

kardja, földje, bőrröndje, kezdje, csendje, gondja

■ Olvasd el a fenti szavakat helyes kiejtéssel! Mit vettél észre?

Jegyezd meg! Ha a szó töve két mássalhangzóra végződik, rövid *gy* hangot ejtünk, és *-dj* betűt írunk: *gondja, földje*.

4. Olvasd el hangosan a következő szavakat! Ezután olvasd el a szavakat szótagolva! Mit vettél észre?

fagyjon, fogyjon, hagyjon

■ Írj a szavakkal egy-egy mondatot!

Jegyezd meg! Néhány szóban hosszú *gy* hangot ejtünk, és *-gyj* betűt írunk: *fagyjon, fogyjon, rogyjon, hagyja, nagyja*.

Házi feladatok

1. Alakítsd át a zárójelben levő szavakat! Másold le az átalakított mondatokat!

Minta: Ne (kapkodik)! Ne **kapkodj!**

1. Ne (kapkodik)! 2. Előbb (gondolkodik), azután láss munkához! 3. Mindig (mond) igazat! 4. Ne (szalad) az úton! 5. Korán (fekszik) le, hogy időben (ébred)! 6. (Marad) csendben!

2. Másold le a kiemelt szavakat!

A kőművesek megtámasztották a házat, hogy össze ne **rogyjon**. Az ács sokat dolgozik, de a munka **nagyja** még hátra van. Ne **hagyjatok** magatok után szemetet!

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: *nny*, így írjuk: **-nj, -nyj**.

1. Olvasd el a szülői intelmeket! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Ne **rohanj!**

Köszönj az ismerősöknek!

Udvariasan **bánj** az idősekkel!

Ne komputerezz annyit, **pihenj** is!

Ne **kívánj** lehetetlent!

■ Másold le a fenti mondatokat! Jelöld a kiemelt szavak szótövét! Húzd alá a szó toldalékát! Magyarázd meg a szavak kiejtése és írása közötti különbséget!

Jegyezd meg! Vannak olyan szóalakok, amelyekben hosszú *ny* hangot ejtünk, és **-nj** betűt írunk.

2. Egészítsd ki a következő mondatokat a **fon**, **telefon** megfelelő alakjával! Másold le a füzetbe!

Elnémult az igazgató _____.

A pók egész nap a hálóját _____.

Az igazgató elnémult _____ a pók a hálójával tele _____.

■ Húzd alá a mondatokat kiegészítő szavak toldalékát! Olvasd el helyes kiejtéssel a mondatokat! Milyen szójáték teszi humorossá az utolsó mondatot?

3. Olvasd fel a következő versrészletet! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Lehunyja kék szemét az ég,
lehunyja sok szemét a ház,
dunna alatt alszik a rét,
aludj el szépen, kis Balázs!

Jegyezd meg! Néhány szóban hosszú **ny** hangot ejtünk, és **-nyj** betűt írunk: **lehunyja**, **anyja**, **hányja**.

4. Mondd meg, milyen különbség van a két szó között!

fonjad fonnyad

■ Írj egy-egy mondatot a szavak felhasználásával!

menjen, üzen, fen, unja, ken, von

Házi feladatok

1. Pótold a megfelelő szót a zárójelből, és írd le a mondatokat a minta szerint!

Minta: A kalapács **koppan**. **Koppanjon** a kalapács!

A kalapács _____.
A szív _____.
A víz _____.
A fegyver _____.
A róka _____.
A madár _____.

(surran, röppen, koppan, dörren, dobban, csobban)

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: *jj*, így írjuk: *-lj, -lly!*

1. Olvasd fel hangosan a mondókát! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Gólya, gólya, **hazaszállj**,
Fél lábon ne **álldogálj**.

■ Másold le a kiemelt szavakat! Jelöld a szavak tövét! Karikázd be bennük azokat a betűket, amelyeknek eltér az írása a kiejtéstől!

2. Olvasd fel hangosan a verset!

A zápor mossa házadat,
Miért hagyod, hogy ázzanak?
Alig várják a jó időt.

Rajzolj napot, szép fényeset,
rajzolj sugárzó, kék eget,
figyelnek rád a madarak,
szólj hát, hogy **énekeljenek!**

(Markó Béla)

- Másold le a versből azokat a szavakat, amelyeket nem úgy ejtünk, ahogyan írunk! Ugyanazt a szót csak egyszer írd le!
- Jelöld a szavak tövét! Karikázd be bennük azokat a betűket, amelyeknek eltér az írása a kiejtéstől!

Jegyezd meg! Vannak olyan szóalakok, amelyekben hosszú *j* hangot ejtünk, és *-lj*, *-lly* betűket írunk: *rajzolj, szólj, szállj*.

3. Biztasd barátodat a következő szavak felhasználásával! Írd le a szavakat a minta alapján!

Minta: *ugrál – ugrálj!*

ugrál, tanul, füttyöl, kiabál, fülel, indul, énekel, figyel

Házi feladatok

1. Írd a következő szavakhoz a *-j* toldalékot!

hall, sajnál, száll, locsol, tol

2. Írj a *-j* végű szavakkal egy-egy mondatot!

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: *-cc*,
így írjuk: *-tsz, -dsz*.

1. Olvasd fel kifejezően a következő mondókát és versrészletet! Figyeld meg, hogyan ejtjük a kiemelt szavakat!

Jöjj be hozzám, szép madárka,
nem zárlak én kalitkába;
mikor akarsz, **elröpülhetsz**,
ha kedved lesz, **visszajöhetsz**.

Szállj, szállj pille!
Az ölembe!
Tenyeremen **lakhatsz**,
Az ölemben **alhatsz**.

(Gazdag Erzs)

- Másold le a mondóka és a vers kiemelt szavait!

2. Keresd ki a következő versből azokat a szavakat, amelyeknek a helyesírása eltér a kiejtésétől! Írd le ezeket a szavakat szótagolva!

Mit szeretek?
Játszani.
Fűből ki sem
látszani.
Zöld erdőben
mi rohan?
Én jártatom
a lovam.
Gyí, te gyí!
(Szűcs Imre)

3. Olvasd fel helyes kiejtéssel a versrészletet!

Hogyha kijössz, messzire mégy,
hogyha **maradsz**, csipdes a légy.
Habzik az ég, mint tele tál,
tarka idő szóttese száll.

- Figyeld meg a kiemelt szó helyesírását! Milyen hangot ejtesz a szó végén?

Jegyezd meg! Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú **c** hangot ejtünk, és **-tsz, -dsz** betűket írunk: *játszik, látszik, maradsz.*

4. Olvasd el ezt a tréfás mesemondókát! Figyeld meg a kiemelt szó kiejtését és helyesírását!

Volt **egyszer**, hol nem volt,
az Óperenciás-tengeren is túl,
volt a nagy üveghegy tetején
egy kicsike kilincs,
és tovább nincs.

Jegyezd meg! Van olyan szó, hogy hosszú **cc** hangot ejtünk, és **-gysz** betűt írunk: *egyszer, kétszer.*

5. Írd ki a versrészletből azokat a szavakat, amelyeknek az ejtése eltér az írástól!

Ez az utca budai.
Jól lehet itt játszani.
Vannak nála nagyobb utcák,
A mi utcánk bátyjai.

Jegyezd meg! Az *utca* szóban hosszú **c** hangot ejtünk, és **-tc** betűt írunk.

6. Olvasd fel kifejezően a nyelvtörőt! Másold le a füzetbe! Húzd alá azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése nem egyezik a helyesírással!

Mit sütsz, kis szűcs?
Tán sós húst sütsz, kis szűcs?

7. Folytasd a számolást írásban tízig!
Minta: *egyszer*

Házi feladatok

1. Írj **-sz** toldalékot a következő szavak végére! Olvasd fel a szavakat helyes kiejtéssel!

ad, lát, vet, fűt, marad, tud, halad, kutat, mutat, izzad, itat, enged, ringat, vezet, tagad, ragad, sétáltat, mosogat, megpukkad, bereked, imád, süt

■ Csoportosítsd a szavakat szótagszám szerint!

2. Írj négy mondatot az általad választott szavakkal!

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: **-ccs**,
így írjuk: **-ts, -ds, -gys**.

1. Olvasd fel kifejezően a következő versrészletet!

Takaród hadd igazítsam,
puha párnád kisimítsam,
legyen álmod kerek erdő,
madaras rét, bokor-ernyő!

■ Írd ki a fenti versből az ejtéstől eltérő írású szavakat!

2. Jelöld a szavak tövét! Másold le a szavakat!

taníts, keríts, vetíts, fűts, szánts, rejts, gyűjts

3. Alakítsd át a szavakat a minta szerint!

Minta: készít – készíts – készítsd

segít, számít, merít, köszönt

4. Olvassátok el, mit kell tennetek, ha vendégek érkeznek hozzátok!

Segítsetek szüleiteknek!
Takarítsátok ki a szobát!
Díszítsétek fel virággal!
Terítsétek meg az asztalt!
Barátságosan fogadjátok a vendégeket!
Köszöntsétek őket illedelmesen!
Bátorítsátok őket, hogy érezzék otthon magukat!

■ Írd ki a fenti mondatokból azokat a szavakat, amelyekben hosszú **cs** hangot ejtünk!

Jegyezd meg! Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú **cs** hangot ejtünk, és **-ts**, **-ds**, **-gys** betűket írunk: *barátság, köszöntse, szabadság, egység.*

Házi feladatok

1. Figyelmeztess udvariasan írásban a szomszéd gyereket, aki

bömbölteti a rádióját,
a kaputok elé szemetel,
bántja a kistestvérét,
nem segít a szüleinek,
nem készíti el a házi feladatát,
nem teríti ki száradni a ruhát.

2. A mondatokhoz használd a zárójelben levő szavakat! A figyelmeztetést kezd így:

Légy szíves, _____!

(halkítsd, takarítsd, bántsd, segítsd, készítsd, terítsd)

3. Írd a következő szavakhoz a -ság, -ség toldalékot!

Minta: hegység

hegy, egy, irigy, zöld, szelíd, költ, fárad, lágy

Másképp ejtjük, másképp írjuk

Jegyezd meg! Így ejtjük: *tt*, így írjuk: *-dt*.

1. Olvasd el a versrészletet! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

A bábok közt elaludt a hangya.
Szél, a bábokat most el ne fúdd!
Különben jó az is.
Kis, fáradt fejét csillámokra hajtja
és alszik véle csöpp árnyéka is.

(József Attila)

Jegyezd meg! Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú *t* hang hallatszik, és *-dt* betűt írunk: *fáradt*, *szaladt*.

2. Másold le a következő szavakat! Jelöld függőleges vonallal a szótövet!

Minta: *alud|t*

tudta, mondta, aludt, fáradt, adta, szidta, szaladt, sápadt

Házi feladatok

1. Kösd össze a zárójelbe tett szóelemeket a megfelelő szóval!

Minta: leszakadt

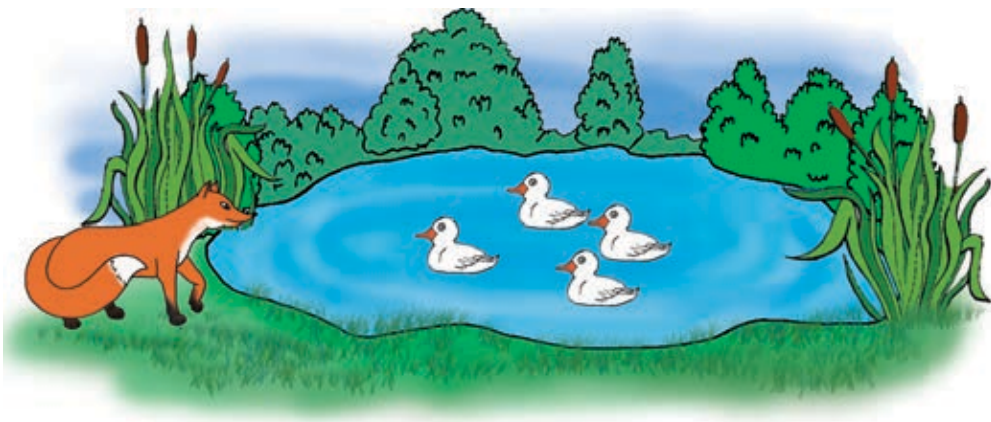
(le, el, fel, meg)

szakadt, fonnyadt, feküdt, aludt, ébredt, szidta

2. Írj három mondatot a fenti szavak bármelyikével!

SZÖVEGÉRTÉS

A róka és a kacsák

Egyszer a róka séta közben egy tópartra ért. A tóban kacsák úszkáltak. Gondolta, meg kéne fogni legalább egyet. Bekiáltott nekik:

- Mondjak egy szép mesét?
- Csak mondjál!
- De gyertek közelebb!
- Halljuk innen is.

– Nem tudok én úgy kiabálni. Jöjjön ki akkor az, aki a legokosabb! Én a fülébe súgom, ő meg elmondja a többieknek. De okos jöjjön ám ki, mert a buta elfelejti! A kacsák erre mind kijöttek a partra. A róka egyet elkapott, a többi szétrebbent.

(Magyar népmese)

szétrebbenek – ahányan vannak, annyifelé repülnek

1. Másold le a mese címét!
2. Kik a mese szereplői?
3. Húzd alá a helyes választ! Hol voltak a kacsák?

folyóban, tóparton, tengerben, tóban, mezőn, réten

4. Miért hívta őket a róka? Húzd alá, majd írd le a helyes választ!

Mert megfájdult a hasa. Mert éhes volt.
Mert mesélni akart nekik.

5. Miért ment ki minden kacsa a partra? Húzd alá! Másold le a válaszok közül azokat, amelyek nem helyesek!

Mert mind okosnak hitte magát. Mert kíváncsiak voltak a rókára. Mert okosak voltak.

6. Milyenek voltak a kacsák? Karikázd be a megfelelő szavakat!

okosak, buták, kíváncsiak, ravaszak, szamarak, ostobák, furfangosak

7. Milyen volt a róka? Karikázd be a megfelelő szavakat! Másold le!

okos, ravasz, buta, furfangos, szeleburdi, óvatos

A SZAVAK JELENTÉSE

Mit jelentenek a szavak?

1. Nevezd meg egy-egy szóval, amit a rajzokon látsz!

2. Ugyanezeket a szavakat rajzok nélkül is ki lehet találni. Fejtsd meg, melyik leírás melyik szó jelentését tartalmazza!

Lassan halad, a házát a hátán hordja.

Hosszú szárú téli lábbeli.

Vörös színű, lompos farkú tyúktolvaj.

Evezővel is hajtható kis vízi jármű.

Barna bundájú vadállat, szereti a mézet.

■ Másold le a szavak jelentésére utaló leírásokat úgy, hogy tedd eléjük a hozzájuk tartozó szavakat!

Minta: *A csiga lassan halad, a házát a hátán hordja.*

Jegyezd meg! Mindennek, ami körülvesz bennünket, van neve. Szavainkkal nevezzük meg például az élőlényeket, az élettelen tárgyakat, a cselekvést, a tulajdonságot. Minden szónak van jelentése.

3. Nevezd meg minél több

élőlényt (például: állatokat, rovarokat, növényeket),

élettelen tárgyat (például: bútorokat, ruhákat, különböző eszközöket),

cselekvést (például: eszik, fut, dolgozik, fekszik, ír, olvas, üt, simogat),

tulajdonságot (például: szép, jó, magas, kék, zöld, kemény, hosszú)!

Mit tegyünk, ha ismeretlen szóval találkozunk?

Kérdezzük meg a jelentését a felnőttektől, vagy olvassuk el, mit írnak róla a szótárakban.

4. Magyarázd meg a következő szavak jelentését!

lakóház, iskola, óvoda, múzeum, bolt, istálló, tyúkól

5. Olvasd el a következő szavakat! Olvasd el a szavakat visszafelé is! Milyen eltérés van a szavak jelentése között?

kos, tál, pék, kék, izom, kerék

■ Keresd meg azt a szót, amelyik nem való a sorba! Írj mondatot két szónak mindkét jelentésével!

6. Magyarázd meg a következő szavak jelentését!

eső, táska, toll, alma, macska

7. Oszd két csoportra a következő szavakat! Írd is le! Fűzz magyarázatot a felosztáshoz!

szomorú, vidám, jókedvű, bánatos, bús, derült,
boldog, lógó orrú, tréfás, rosszkedvű, víg, kedvetlen

■ Milyen kérdés való ezekhez a szavakhoz?

8. Melyik csoporthoz sorolnád a következő szólásokat?

Félrecsapja a kalapját. Madarat lehetne vele fogatni.
Virágos jó kedve van. Majd kibújik a bőréből.

9. Olvasd el a következő mondatokat! Alakítsd át úgy, hogy a felsorolt szavak is beletartozzanak! Írd le a mondatokat!

Tavasszal megérkeztek a gólyák.
(fecske, sárgarigó, bölömbika, seregély)

Ne hagyd ki a levesből a zellert!
(hagyma, petrezselyem, karalábé, sárgarépa)

10. Bővítsd a következő mondatot a felsorolt szavakkal! A mondatokat egyszerre csak egy szóval szabad bővíteni. Írj annyi mondatot, ahány szó van a zárójelben!

Károly fut.
(reggel, parkban, füves, kutyájával)

■ Mondd el, mi újat tudtál meg Károlyról egy-egy új szó betoldásával! Milyen kérdésekre felelnek a zárójeles szavak?

Házi feladatok

1. Összekeveredtek a háziállatok és a vadon élő állatok nevei. Írd le őket külön-külön csoportra osztva!

róka, macska, bárány, farkas, ló, hiúz, víziló, kecske, őz, mókus, sün, tehén, borz, kutya

■ Milyen kérdéssel tudnál kérdezni rájuk?

2. Szűkítsd a mondatot egy-egy szó kihagyásával! Egyszerre csak egy szót szabad elhagyni! Írj le minden mondatot!

Hajnalban a nyulacskák vígan játszadoznak a tavaszi erdőben.

Hány jelentése lehet a szónak?

Vannak olyan szavak, amelyeknek csak egy jelentése van. Ilyen például a *ribizli*, *öt*, *mosolyog*.

1. Mondj velük egy-egy mondatot!

2. Válaszolj a következő kérdésre!

Kinek, minek lehet **nyaka**, **füle**, **nyelve**, **szája**?

■ Írj mondatokat a példa alapján!

Például: Jóskának fáj a **füle**. Fogd meg a fazék **fülét**!

Jegyezd meg! A legtöbb szónak több jelentése van. Ilyenek például a *nyak, láb, fül, nyelv, száj* szavaink.

Házi feladatok

1. Írj le öt egyjelentésű szót! Kettővel írd mondatot!
 2. Írj mondatokat a következő többjelentésű szavakkal: **toll, zebra, levél!**
 3. Sorold fel, kinek, minek lehet **feje, lába, fogai**!
- Minta:** *Feje lehet az embernek, ...*

Azonos alakú szavak

1. Figyeld meg a következő rajzokat!

Ezeknek a szavaknak csak az alakjuk azonos, a jelentésük azonban eltérő.

Jegyezd meg! Az azonos alakú szavak jelentése között nincs semmi összefüggés.

2. Hány jelentése van a következő szavaknak? Segítenek a kérdések.

Mi? Mit csinál?

ég, szív, nyom, vár

Házi feladat

1. Írj egy-egy mondatot a fenti szavak mindkét jelentésével!

Rokon értelmű szavak

Nemcsak mi, emberek, lehetünk rokonok, de a szavak is lehetnek egymás rokonai.

1. Írd ki a **megy** szóval rokonságban álló szavakat!

sétál, fekszik, cammog, lépdél, térdel, gyalogol, totyog, néz, eszik, bandukol

■ Válaszd ki a két legérdekesebb szót, és írd vele egy-egy mondatot!

Jegyezd meg! A rokon értelmű szavak jelentése azonos, vagy hasonló. Például: *öreg, idős, koros, vén*. Nem mindegy, hogy mikor melyik rokon értelmű szót használjuk.

2. Írd ki a szövegből a rokon értelmű szavakat! Írd mindegyik szó-csoporthoz még két odailő rokon értelmű szót!

Zsuzsi akaratos kisgyerek. Ha kedvére tesznek, mosolyog, sőt nevet, kacag. Néha azonban nem az történik, amit szeretne. Ilyenkor sír, bög, sőt néha ordít is.

3. Mondd szebben, változatosabban az alábbi rokon értelmű kifejezéseket!

príma, vagány, tök jó, klassz

4. Mondd el szebben, színesebben a következő mondatokat! Cseréld ki az egyhangú **megy** szót a zárójelből vett rokon jelentésű szavakkal!

A róka a tyúktól felé megy. A mókus egyik fáról a másikra megy. A kacska a vízpartra megy. Az ember ráérősen megy az úton. A kisfiú apja mellett megy. Az éhes farkas hazafelé megy.

(totyog, lépeget, ballag, kullog, settenkedik, ugrik)

5. Állítsd sorrendbe a következő szavakat az **eső** erősségétől függően!

zuhog, csepereg, ömlik, szitál

6. Mit látsz a rajzon?

KUKORICA

TENGERI

MÁLÉ

■ Mondj te is olyan zöldségnevet, amelynek többféle elnevezése használatos!

Házi feladat

1. Írd a mondatokba a megfelelőt a hasonló jelentésű szavak közül!

a) szellő, vihar, szél, szélroham, légáramlat

A nagy forróságban örültek a bőrüket cirógató _____.
Délután hirtelen feltámadt a _____. Rövid idő
múlva kitört a _____.

b) hullik, potyog, pottyán, zuhan, huppan

Az egyik hegymászó egy öt méter mély szakadék-
ba _____. Elég volt hozzáérni a fához, máris
_____ az érett szilva. Egy alma épp a Laci
fejére _____.

c) eszik, falatozik, nyalakodik, majszol, rágcsál, csipeget

A cinkék napraforgómagot _____ az ablakpár-
kányról. Jóskáék finom ebédet _____ az iskolá-
ban. A munkások vacsorára kenyeret, szalonnát, hagy-
mát _____. A két kislány ebéd után csokoládét
_____.

Ellentétes jelentésű szavak

1. Milyen ellentéteket látsz a következő rajzokon?

2. Találd ki az egymás alá írt szópárok hiányzó szavát!

a) kövér	magas	öreg	?
sovány	?	?	lassú
b) jó	erős	?	?
rossz	?	gyáva	csúnya
c) hegy	fiú	férfi	?
völgy	?	?	víz

3. Írd le a találós kérdésben kiemelt szavak ellentétét!

Magasabb a toronynál,
Vékonyabb a nádszálnál.

(Esz)

■ Tedd fel a megfelelő kérdést az ellentétes jelentésű szavakhoz!

4. Írj olyan ellentétes jelentésű szavakat, amelyek végén **-ú**, **-ű** van!

Minta: rövid – hosszú

nehéz, vidám, gyors, bonyolult, édes

Házi feladatok

1. Olvasd el a közmondásokat! Írd ki belőlük az ellentétes jelentésű szavakat!

Gazdag pénzzel, szegény ésszel megy előre.
Inkább a jók között légy utolsó, mint a rosszak között az első.

Ki mint vet, úgy arat.

Jobb itthon a fekete, mint máshol a fehér.

■ Írd ki a közmondásokból elválasztva a hosszú mássalhangzós szavakat!

2. Keresd meg a versben az ellentétes jelentésű szavakat! Másold le a füzetedbe!

Bújócska

Keskeny út,
széles út,
kettő közt egy csorba kút.
Ha benézel, jól vigyázz,
rése száz és odva száz,
ha sokáig kandikálsz,
virradóra megtalálsz.

Kis dió,
nagy dió,
kettő közt egy mogyoró.
Épült bent egy cifra ház,
terme száz és tornya száz,
ha sokáig benne jársz,
esztendőre megtalálsz.

(Weöres Sándor)

3. Keresd ki a versből kiemelt szavak rokon jelentésű párját! Írd le a szavakat párosítva!

Minta: csorba – törött

benézel, odva, kandikálsz, virradóra, megtalálsz, cifra,
esztendőre
hajnalra, meglelsz, díszes, jövőre, nézelődsz, betekintesz,
ürege

TUDÁSPRÓBA

1. Felelj a következő kérdésekre a minta alapján!

Mettől?

reggeltől

dél

csütörtök

ház

falu

város

bokor

öt

Meddig?

délig

est

péntek

ház

falu

város

bokor

hat

■ Írj három szópárral mondatot!

2. Pótold a hiányzó **-tty** vagy **-tj** betűket! Másold le a szavakat!

csenge___ű, taní___a, pö___ös, csa___a, sziva___ú,
fü___ös, ker___e, ita___a, lapá___a, váloga___a,
ragasz___a, kür___e

3. Válaszd el a következő szavakat a minta szerint!

Minta: oroszlán-ja

oroszlánja, trónja, tulipánja, banánja, porcelánja,
páviánja, fácánja

■ Írj mondatokat a fenti szavak felhasználásával!

4. Másold le a verset! Pótold a hiányzó **-lj** és **-ly** betűket!

„Ne ugrándozz, ne tánco___, ne bomo___,
az iskolás fiúcska mind komo___.”
Garázda kö___két inti így a mo___

(Devecseri Gábor)

5. Írd le szótagolva a következő szavakat!

csapkodtak, röpködtek, elsüllyedtek, besüppedtek, okoskodtak

6. Írd le a következő szavakat! Húzd alá a kakukktojást!

sok, kevés, öt, tíz, víz, száz, rengeteg

■ Három szóval írd egy-egy mondatot!

7. Mi teszi humorossá a következő mondatokat?

Az öregember botjára támaszkodva ugrándozott hazafelé.

A táltos úgy vánszorgott, mint a szélvész.

A kutya örömeiben megnyálazta gazdája kezét.

A szakács ízletes ebédet kotyvasztott.

A házigazda kedvesen ordibált vendégeivel.

■ Keresd meg a helytelen kifejezést, és cseréld ki odaillővel! Írd egy-egy mondatot a hibásan használt kifejezésekkel!

8. Írd ki a következő találós kérdésekből az ellentétes jelentésű szavakat!

Két vége hideg,
A közepe meleg.

(Eszkendő)

Ki is néz
be is néz.

(Ablak)

Hideggel jön,
Hideggel megy.

(Eszkendő)

Ide leng, oda leng,
egyszer fent van,
másszor lent.

(Hinta)

■ Tegyél fel kérdést a második találós kérdés ellentétes jelentésű szavaihoz!

■ Írd a találós kérdésekben található ellentétpárokkal egy-egy mondatot!

A MONDAT

Hogyan lesz a szavakból mondat?

1. Alkoss két mondatot a szavakból a következő rajzok alapján!

az, a, esik, süt, eső, nap

Mi a következő két mondatot alkottuk:

Esik az eső. Süt a nap.

Mindkét mondat egy-egy *kijelentés*.

Ugyanez a mondat kérdésként is elhangozhat:

Esik az eső? Süt a nap?

Ez tehát egy *kérdő* mondat.

Mi különbözteti meg beszédünkben és írásunkban a kijelentő mondatot a kérdő mondattól?

Jegyezd meg! Írásban a mondatvégi írásjel különbözteti meg a két mondatot. A kijelentő mondat végén *pont*, a kérdő mondat végén *kérdőjel* áll. Beszédben a hanglejtés utal a két mondatra.

A kijelentő mondatban a hanglejtés **ereszkedő**.

Esik az eső.

Süt a nap.

A két kérdő mondatnak a hanglejtése **emelkedő-eső**.

Esik az eső?

Süt a nap?

2. Bővítsd a mondatokat a következő szavak felhasználásával!

sokat, ősszel, nyáron, hideg, meleg

3. Előfordul, hogy kérünk, parancsolunk, felszólítunk vagy tiltunk valamit!

Ess, eső, ess!

Süss fel, nap!

■ Mikor szoktak elhangzani a fenti mondatok? Mondd el a véleményedet!

4. Néha arra vágyunk, azt óhajtjuk, hogy ne essen az eső, vagy süssön a nap.

Csak az eső ne esne! Csak sütnie a nap!

■ Milyen alkalmakkor hangozhatnak el ezek az óhajok? Mondj rá példákat!

Házi feladat

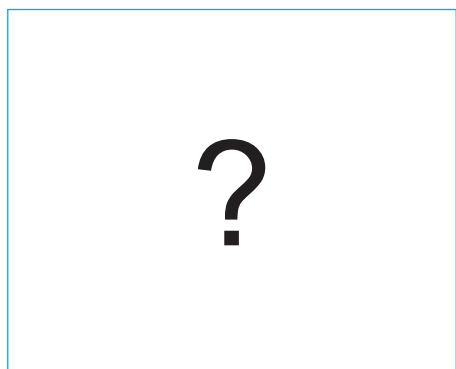
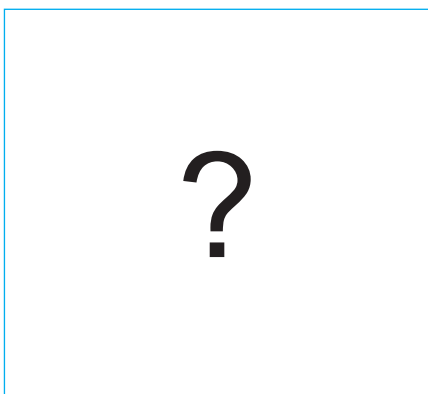
1. A következő szöveg egyik mondata hiányos. Ha megtalálod, egészítsd ki! Másold le a javított szöveget!

Forró nyári nap volt. Az őzek szomjajtak. Nappal azonban féltek elhagyni rejtekhelyüket. Csak este a forráshoz. Hoszszasan szűrcsölték a kristálytishta vizet.

A mondatpótlás

1. Két történetet ábrázolnak a következő rajzok. Az egyiknek az eleje, a másiknak a vége hiányzik. Mondd el, mit kellett volna ábrázolnia a hiányzó rajzoknak!

- Mondj egy-egy mondatot a rajzok alapján!
- Melyik mesét juttatják eszedbe a rajzok? Meséld el őket!

Alkossatok párbeszédet a rajzok alapján! Adjátok elő őket!

2. Találd ki a mondatok elejét! Írd le a teljes mondatokat!

..., mégis hitt neki.
..., ezért szüleim megdicsértek.
..., de a sün túljárt az eszén.
..., amikor eszébe jutott a róka figyelmeztetése.
..., pedig jó úszó volt.

■ Alkoss történetet az egyik mondat felhasználásával!

Házi feladatok

1. Fejezd be a megkezdett mondatokat!

Tegnap jó napom volt, mert ...
A barátommal elhatároztuk, hogy ...
Nem szeretem, amikor ...
Peti olyat rúgott a labdába, hogy ...
Nem fogadtam szót édesanyámnak, ezért ...

■ Írj rövid szöveget az egyik mondat felhasználásával!

A kijelentő mondat

1. Olvasd el a verset! Számold össze hány mondatból áll!

Ül a tél a hegy tetején.
Fehér kucsma van a fején.
A hátán meg fehér suba.
Készülődik a faluba.

(Kányádi Sándor: Ül a tél a hegy tetején)

- ?!** 1. Milyen betűt írunk a mondat elején? Milyen írásjel van a mondat végén?
2. Melyik évszokról szól a vers?
3. A vers melyik mondatában találkozunk a tél nevével?

2. Pótold a mondatokból hiányzó szót! Írd le a mondatokat!

A _____ fején fehér kucsma van.

A _____ hátán fehér suba van.

A _____ készülődik a faluba.

A fenti mondatok **kijelentő mondatok**.

Jegyezd meg! A kijelentő mondattal kijelentünk vagy megállapítunk valamit. A kijelentő mondat végére *pontot* teszünk.

- ?!** 1. Mit tudsz a kijelentő mondat hanglejtéséről?

3. A következő versben a költő csak a vers végén tette ki az írásjelet. Bontsd a verset mondatokra! Másold le! Tedd ki az írásjelet a mondatok végén!

Húgomnak még mindent szabad
Nagyinak már mindent lehet
Nekem sok mindent nem illik
Szüleimnek mindent muszáj.

(Koch Valéria: Fokozatok)

4. Mondd meg, mi a furcsa ebben a versben! Melyik az a szó, amelyet te kihagytál volna belőle?

Levél a nyaralásból

Jó a nyár, jó az ég. Pont.
Kezem, lábam megvan még. Pont.
Csak a kutyám hasa fáj,
mert megette a lekvárt. Pont.

Először csak a lekvárt,
utána a fogkefét. Pont.
Fürödni így nem jár velem,
ápolgatom, gyógykezelem,
három hete éheztetem. Pont.
Úgy gondolom, jövő nyárra
épp megjavul. Pont.

(Csoóri Sándor)

■ Számold össze, hány mondatból áll a vers! Hány mondat szól a nyaralóról, hány az időjárásról és hány a kutyáról?

5. Fejezd be a kép alapján a megkezdett mondatokat!

Süt _____
Virítanak _____
Szállnak _____
Kúszik _____

6. Kiről szólhat ez a vers? Hány mondatból áll?

Kenyeret főzök,
gombócot sütök,
anyám tanított,
anyámra ütök.
(Kiss Benedek: Ügyes szakács)

Házi feladatok

1. Olvasd el a fenti vers első és második sorát! Milyen tévedése van a vers kis szakácsának? Írd le a mondatokat a következőképpen! Pótold a hiányzó szót!

A kenyeret nem főzik, hanem _____.
A gombócot nem _____, hanem _____.

- Bontsd a verset kijelentő mondatokra! Írd le a füzetedbe!
- Írd le a vers négy leghosszabb szavát szótagolva!

2. Olvasd el a verset! Bontsd annyi kijelentő mondatra, ahányra csak lehet! Ügyelj a mondatkezdő betűre és a mondatvégi írásjelre!

Messzi nyargal a zivatar,
elröpül a szelek szárnyán.
Zeng a mező, pendül a dal,
fenn fénylek a szivárvány.

(Buda Ferenc: Szivárvány)

3. Írd le elválasztva azokat a szavakat, amelyek hosszú mássalhangzót tartalmaznak!

A kérdő mondat

1. Olvasd el a verset! Hány mondatból áll? Milyen írásjelek vannak a mondatok végén?

Tudod, mi a virág?
A földnek jósága.
Tudod, mi a jóság?
A lélek virága.

(Petőfi Sándor)

- Írd ki azokat a mondatokat, amelyek végén kérdőjel (?) van!

2. Alakítsd át a vers mondatait a minta alapján!

Minta: *Mi a virág, tudod-e? A virág _____.*

Jegyezd meg! A kérdő mondattal kérdezünk, érdeklődünk. A kérdő mondat végére **kérdőjelet** teszünk.

Olvassátok el a felelgetős verset szereposztásban!

Mi kopog?
Mi kopog?
– Harkály vagyok, kopogok.
Nem is tudom, mióta
vár rám ez a diófa.

Mi ragyog?
Mi ragyog?
– Hát nem tudod, ki vagyok?
Béka vagyok, leveli,
ki a fiát neveli.

(Nemes Nagy Ágnes: Szorgalom)

1. Milyen mondatvégi írásjelek vannak benne?

2. Olvasd el külön a kérdő mondatokat és külön a kijelentő mondatokat!

3. Számold össze, hány mondatból áll a vers!

Ki jár a kert alatt? Ki az?
Ki tépdesi a bokrot,
ki lő csúzlival madarat,
ki rágcsál mindig cukrot,
ki tolja félre a levest,
ki dönti ki a kávé,
ki az, aki ha fürdetik
csap óriás parádét?

(Demény Ottó: Esti vers)

4. Bontsd rövidebb kérdő mondatokra a vers leghosszabb mondatát! Másold le ezeket a kérdéseket! Ügyelj a mondatvégi írásjelre!

5. Olvasd el a következő kérdőszókat!

Ki? Hol? Mikor? Hová? Kivel? Mivel?

■ Hárommal alkoss mondatot! Kérd meg osztálytársaidat, hogy válaszoljanak rájuk! Aki válaszol, az folytassa a kérdezést!

6. Olvasd el figyelmesen a verset! Milyen mondat a vers címe? Milyen a többi mondat?

Mi van a szobában?

A szobában van az ágy,
és az ágyban van az álom.
Párna úszik nagy folyón,
máris túl van hét határon.

(Nemes Nagy Ágnes)

■ Mi van a te szobádban? Kérdezd meg ugyanezt osztálytársaidtól is!

- Alkoss te is a vers címéhez hasonló kérdéseket!

Például: *Mi van a városban?*
Mi van az utcátokban?
Mi van az iskolában?
Mi van az osztályban?

- A kérdéseket beszéljétek meg egymással és válaszoljatok rájuk!

- 7.** Olvasd el a következő kérdőszókat! Alkoss velük mondatokat! Írd le a mondatokat, és válaszolj is rájuk!

Mi? Milyen? Mit csinál? Miért?

- 8.** Olvasd el a következő verset! Számold meg, hány mondat van benne!

Nálatok laknak-e állatok?

Nálatok
laknak-e állatok?
Várnak-e rátok
régib barátok,
kutyák, csalafinta macskák
szimatolva lábatok,
hogym merre jártatok? ...

(Rigó Béla)

- Tegyélm fel osztálytársaidnak állatokkal kapcsolatos kérdéseket!
- Másold le a vers első kérdését!
- Folytasd a második mondat felbontását kérdésekre! Pótold a kérdésekbe a vers állatainak nevét! Írd le a kérdéseket a füzetbe!

Várnak-e rátok állatok?

Várnak-e rátok _____?

Várnak-e rátok _____?

- Válaszoljatok a feltett kérdésekre!

9. Olvasd el a mondatpiramis mondatait!

Juliska süt.

Juliska **kenyeret** süt.

Juliska **ropogós** kenyeret süt.

Juliska ropogós kenyeret süt a **kemencében**.

Juliska **reggel** ropogós kenyeret süt a kemencébe.

■ Minden mondat egy új szóval bővült. Alkoss kérdést az új szóhoz!

Házi feladatok

1. Folytasd a következő kérdéseket! Válaszolj is rájuk! A kérdéseket és a válaszokat írd le!

Tudod-e, hogy _____?

Szereted-e a _____?

Voltál-e már _____?

Meg tudnád-e mondani? _____?

2. A találós kérdések megoldásait összekevertük. Írd le a kérdéseket, és írd utána a helyes választ.

1. Mire való a ló feje?
2. Hány patkó van a lovon?
3. Hogy lehet egy lovon hét patkó?
4. Melyik ló lát hátrafelé épp-úgy, mint előre?

Ha Patkó nevű ember üli meg, patkolt csizmában.

A vak ló.

A nyakára.

Egy se, mert a ló van a patkón.

Hányféle kérdő mondat van?

Háromféle kérdő mondatdal ismerkedtünk meg.

Tudod mi a virág? Hanglejtése: *emelkedő-eső*.

Várnak-e rátok állatok? Hanglejtése: *ereszkedő*.

Mi kopog? Hanglejtése: *ereszkedő*.

1. Mi a különbség közöttük?

2. Milyen választ adhatsz az első kettőre?

Két válasz adható rájuk: *igen* vagy *nem*.

Ezért ezeket a kérdéseket **eldöntendő kérdéseknek** nevezzük.

3. Lehet-e ilyen röviden válaszolni a harmadik mondatra?

Természetesen nem. Ezt a mondatot ki kell egészíteni valami új szóval, kifejezéssel.

Például: *Mi kopog? A harkály. vagy A harkály kopog.*

Ezt a kérdést **kiegészítendő kérdésnek** nevezzük.

Jegyezd meg! Az **-e** kérdőszót mindig kötőjellel kapcsoljuk a szóhoz: ***Tudod-e a verset?***

Olvassátok el a következő verset szereposztásban! Mondjátok meg, milyen mondatfajtákat találtok benne!

- Te kis juhász, merre mész?
- Merre nyájam legelész.

- Hát a nyájad merre jár?
- Ahol zöld füvet talál.

- Hallod-e, te kis juhász,
ha farkas jó, mit csinálsz?

- Megmarkolom a botom,
s a farkast megugratom.

(Kányádi Sándor)

Házi feladat

1. Másold le a kérdéseket! Húzd alá az eldöntendő kérdést egyszer, a kiegészítendőket kétszer. Válaszolj a kérdésekre!

Hogy hívnak?

Hány éves vagy?

Szeretsz-e iskolába járni?

Ismered az ábécét?

Tudod-e, hogy a könyv a legjobb barát?

Tudsz úszni?

Mi a legkedvesebb játékod?

A felszólító mondat

1. Olvasd el, hogyan tanította Tökmag Micu macskát!

Tökmag cicaiskolát nyitott.

– Rajzolj, Micu!

De Micu, a szürke macska, csak bámult Tökmagra.

– Énekelj, Micu!

De Micu hallgatott.

– Tornázz, Micu! Ugorj!

De Micu csak hasalt a földön.

– Moss kezet, Micu, ebédelünk!

Micu dühösen kapálódzott a vízcsapnál.

– Jó étvágyat, Micu! Egyél szépen késsel, villával!

Micu nem bírta tovább a cicaiskolát, elfutott.

(Marék Veronika)

■ Milyen írásjelek vannak a mondatok végén?

2. Írd ki a felkiáltójeles (!) mondatokat! Számozd meg a mondatokat (1. 2.)!

Jegyezd meg! A felszólító mondat kérést, parancsot, tanácsot vagy tiltást tartalmaz. A végére **felkiáltójelet** teszünk.

3. Folytasd a kérdésre adott válaszokat írásban!

Mire szólította fel Tökmag Micut?

Arra, hogy rajzoljon.

Arra, hogy _____.

Arra, hogy _____, és _____.

Arra, hogy _____.

Arra, hogy _____.

4. Válaszolj a **mit csinált?** kérdésre a mese szavaival röviden! Haladj a történet sorrendjében!

Minta: *Mit csinált Micu?*

1. *Bámult Tökmagra.*

Mit csinált Micu?

2. *Hallgatott.*

■ Folytasd a sort!

5. Olvasd el a verset! Írd ki belőle a felszólító mondatokat!

Csitt! Figyelj! Hallgasd a csendet!
Hasalj le a málnás mellett,
s hogyha jó a füled, hallod:
a csendben is vannak hangok.

(Gyárfás Endre)

■ Írd ki a versből szótagolva azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól! Karikázd be azokat a betűket, amelyeket nem úgy írunk, ahogyan ejtünk!

6. Énekeljétek el a következő gyermekdalokat! Keressétek meg bennük a felszólító mondatokat!

Süss fel, nap...
Katicabogárka, szállj fel....
Bújj, bújj, zöld ág...

■ Folytassátok az éneklést hasonló gyermekdalokkal!

7. Írd ki a kiolvasóból a felszólító mondatot!

Fű, fű fű,
szép zöld fű.
Eredj ki, te zöldfülű!

■ Mondj te is hasonló kiszámolókat!

Házi feladatok

1. Olvasd el a versrészletet! Állapítsd meg az írásjelek alapján, milyen mondatból áll a vers!

Hóvirágok bújjatok,
vidám szelek fújjatok,
csengő esők hulljatok,
hóvirágok bújjatok.

(Donászy Magda: Kánon)

- Alkoss belőle felszólító mondatokat a minta alapján!

Minta: *Bújjatok hóvirágok!*

2. Bontsd szótagokra azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzók vannak!

Minta: *bújjatok – búj-jatok – bújja-tok*

TUDÁSPRÓBA

1. Olvasd el a felelgetős mondókát! Nevezd meg a különböző mondatfajtaikat! Segítenek a mondatvégi írásjelek. Játsszátok el szereposztásban az óra végén!

Hol az a Duna?

- Egy szem babot ültettem,
elvitte a madár.
- Hol az a madár?
- Felrepült a fára.
- Hol az a nagy fa?
- Kivágta az öreg fejsze.
- Hol az az öreg fejsze?
- Beleesett a Dunába.
- Hol az a Duna?
- Kiitta a vízibika,
kölykezett tarkát-barkát,
fogd meg a cica farkát!

(Népköltés)

2. Válaszd el az összes lehetséges helyen a következő szavakat!

ültettem, elvitte, beleesett, kiitta, vízibika, kölykezett

3. Melyik kijelentő mondat közül többet? Válaszd ki és húzd alá!

A rét tele van virággal.

A rét a patak mentén tele van már sárga, fényes levelű virággal.

■ Bővítsd a kijelentő mondatokat úgy, hogy minél többet megtudjunk belőle!

Például: *A hernyók pusztítani kezdték a*

4. Olvasd el a következő szöveget! Írd ki belőlük a felszólító mondatokat! Írd ki a kérdő mondatokat is! Válaszolj rájuk írásban!

A madaraknak tolluk van. A négylábú állatoknak szőrbundájuk. Az embert a ruhája védi a hidegtől.

– Vedd fel ezt a jó meleg kötött kabátot! – mondja édesanyád.

– Végy meleg nadrágot is!

Mitől meleg a kabátunk? Mitől meleg a nadrágunk, a sapkánk, a kesztyűnk, a sálunk? Mitől meleg a ruhánk?

A ruhánk igazából nem meleg. Mi vagyunk melegek. A ruha csak a mi testünknek a melegét őrzi.

(Varga Domokos nyomán)

5. Alkoss kérdéseket a szöveg első három mondatához! Írd le a mondatokat és a kérdéseket is!

6. Írj kérdő mondatokat ezekkel a szavakkal!

ment-e, köszönt-e, vitt-e, készült-e

7. Olvasd el a következő mondatokat! Mi a beszélő szándéka?

Esik az eső.

Kikelt a retek.

Szépen növekszik.

Finom saláta lesz belőle.

■ Alakítsd át felszólító mondatokká őket! Írd le a felszólító mondatokat.

8. Olvasd el a mondókát! Hány felszólító mondatot találsz benne? Az egyiket másold ki!

Szólj, síp, szólj!

Forró vízbe teszek,

Onnan is kiveszek,

Kerék alá teszek,

Onnan is kiveszek.

Szólj, síp, szólj!

9. Írj felszólító mondatokat az utcai viselkedéssel kapcsolatban!

Példa: *Ne szemetelj!*

10. Készíts a következő mondatból mondatpiramist! A mondatokat írd le a füzetedbe!

Zsófi főz.

■ Alkoss kérdést a mondatok új szavához!

A SZÖVEG

Milyen címet kaphat a szöveg?

1. A tréfás kedvű rajzoló összekeverte a következő képeket! Állapítsd meg a képek helyes sorrendjét!

2. Meséld el, mi történik a képeken! Adj a képsornak címet!

3. Írj mindegyik képről egy-egy mondatot!

■ Olvasd el a leírt mondatokat! Figyeld meg, kapcsolódnak-e egymáshoz a mondatok! Ha nem, alakítsd át őket úgy, hogy a mondatok összefüggjenek egymással!

4. Olvasd el a következő mesét! Hogyan kapcsolódik a mese az előző rajzokhoz?

Icinke-picinke

Volt a világon egy icinke-picinke kis asszony. Annak az icinke-picinke kis asszonynak volt egy icinke-picinke kis tehené. Azt az icinke-picinke kis tehenet megfejte egy icinke-picinke kis sajtárba. Abból az icinke-picinke kis sajtárból azt az icinke-picinke kis tejet beleszűrte egy icinke-picinke kis szűrőn egy icinke-

ke-picinke kis fazékba. Azt az icinke-picinke kis fazekat rátette egy icinke-picinke kis padra, befedte egy icinke-picinke kis fedővel.

Volt annak az icinke-picinke kis asszonynak egy icinke-picinke kis macskája. Az az icinke-picinke kis macska odament az icinke-picinke kis fazékhoz, felborította az icinke-picinke kis tejet. Ezért nagyon megharagudott az icinke-picinke kis asszony. Felkapott egy icinke-picinke kis nyújtófát, és elkergette az icinke-picinke kis macskát.

- Mondd el részletesen, miről szól a mese!
- Foglald össze egy mondatban a mese tartalmát!

5. Milyennek tartod a mese címét? Válaszd ki a megfelelő választ!

- a) lehetne jobb is
- b) nincs kapcsolatban a mese tartalmával
- c) találó, mert visszatükröződik benne a mese tartalma.

- Keress más találó címeket!

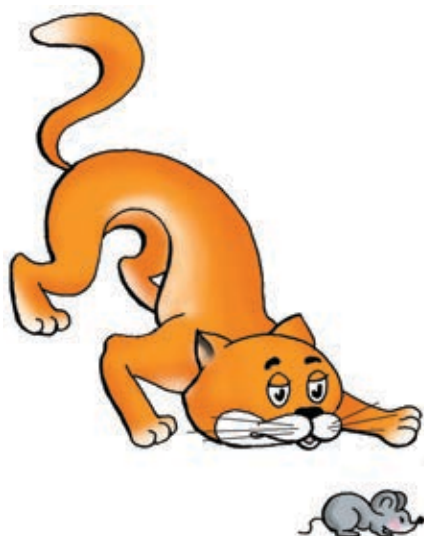

Jegyezd meg! A jó cím összefoglalja a szöveg tartalmát. A cím utalhat: az *eseményre*, az *esemény idejére*, az *esemény szereplőire*, az *esemény tulajdonságaira*. A cím állhat egy vagy több szóból, vagy lehet teljes mondat.

6. Olvasd el a történetet!

Élt egyszer a kamrában egy ravasz és óvatos kisegér. Még a kamra őrének, a kegyetlen kandúrnak is túljárt az eszén. Amikor a kandúr lecsapott rá, és be akarta kapni, arra kérte, hadd mondja el neki legkedvesebb meséjét. A kíváncsi kandúr teljesítette a kisegér kérését. A kisegér a következő mesét adta elő...

Mire a macska észbe kapott, a kisegér besurrant a lyukba.

■ Találj ki egy olyan mesét, amely elnyerhette volna a macska tetszését is!

7. Válaszd ki a felsorolt címek közül azt, amelyet a legmegfelelőbbnek tartasz!

Többet ésszel, mint erővel A kandúr és az egér
A ravasz kisegér A hoppon maradt kandúr
A mese hatalma A kisegér szerencséje

8. Olvasd el a mesét! Adj neki címet!

A kis Bodri kutya csontot talált. Büszkén ment vele hazafelé. Útközben a patakhoz ért.

Keskeny híd vezetett át rajta. A híd közepe táján belenézett a vízbe. Ott látott egy másik kutyát. Annak is csont volt a szájában.

Bodri ráfordult:

– Add ide azt a csontot!

Ám ahogy kinyitotta a száját, a csont belepottyant a patakba.

■ Mondd el egy mondatban a mese tartalmát! Milyen kapcsolat van a tartalom és a cím között?

9. Válaszd ki azokat a tulajdonságokat, amelyek jellemzőek Bodri kutyára! Írd le a kiválasztott szavakat!

jószívű, erőszakos, telhetetlen, adakozó, gondatlan, előrelátó, kapzsi, barátságos, vigyázatlan, engedelkeny, ellenséges, megfontolt

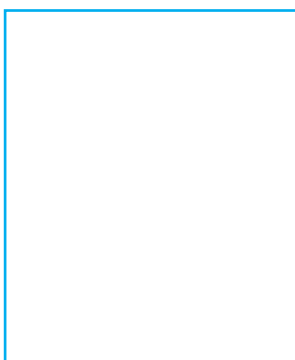
Házi feladatok

1. Másold le a megmaradt szavakat! Mit kellene tennie a kutyának, hogy ezek a tulajdonságok legyenek jellemzőek rá?
2. Alakítsd át a történetet eszerint! Írd le az új történetet, és adj a tartalmának megfelelő címet!

Hogyan épül fel a szöveg?

1. Meséld el, mit látsz a képen! Melyik mesét juttatja eszedbe?

2. Mondd el a mese előzményét!
3. Mondd el a mese végét!

4. Összekeveredtek a mese részei. Rakd a mese három részét a következő sorrendbe:

1. előzmény (bevezetés)
2. az esemény fő része (tárgyalás)
3. következmény (befejezés)

- Nincs jobb a tejnél! – mondta a cica.
- A kukorica vagy az árpa sokkal jobb! – szólt a kakas.
- Igazán finom csak a csont lehet! – állította a kutya.
- Friss szénát ropogtatni a legjobb! – mondta a kecske.

Vitatkoztak, vitatkoztak, de nem tudták eldönteni, hogy mi a legfinomabb.

Az udvar állatai arról vitatkoztak, mi a legjobb étel a világon.

- Adj címet a mesének!
- Mi a kedvenc étele a többi háziállatnak?

5. Meséld el, neked mi a kedvenc ételed! Mondd el elkészítési módját!

- Mit tudsz családtagjaid kedvenc ételeiről?

6. Olvasd el a meserészlet bevezető részét!

Egyszer régen vitatkozott a szél a nappal. Nem tudtak meggyezni, melyikük erősebb.

Végül azt mondta a nap a szélnek:

– Tegyük próbát! Amott megy egy vándor; amelyikünk hamarabb leveszi válláról a köpönyeget, az az erősebb.

Először a szél próbálkozott...

7. Folytasd a mesét!

8. Írd meg a mese befejezését! Adj neki címet!

Házi feladat

1. Rakd időrendi sorrendbe a szöveg részeit, és írd le! Írd a megfelelő szövegrész után zárójelbe a következő elnevezést: bevezetés, tárgyalás, befejezés!

Addig rágta, osztotta kétfelé, hogy végül semmi sem maradt.

A róka vállalta, hogy két egyenlő részre harapja. A ravasz állat ügyelt rá, hogy a harapás után egyik darab mindig nagyobb legyen a másiknál.

Sajtot talált a róka és a farkas.

Hogyan kapcsolódnak egymáshoz a szöveg mondatai?

1. Alakítsd át a második mondatot úgy, hogy az kapcsolódjon az elsőhöz!

A hattyúk elhatározták, hogy magukkal viszik testvérüket. Másnap reggel levegőbe emelkedett vele.

Találkoztam a barátommal. Megemlítettem, hogy ma edzésre kell mennünk.

Kedvenc ételem a húsleves. A testvérem is ezt szereti a legjobban.

Megtudtam, hogy András megbetegedett. Nem vehetett részt a kiránduláson.

2. Írd le a mondatokat! Húzd alá a második mondatban azt a szót, amely az elsőben kiemelt kifejezésre utal!

Minta: *Az állatiskolában a kölykök ismerkedtek egymással.
Mindegyikük mesélt valamit magáról.*

Élt egyszer egy rengeteg erdő közepén egy öreg medve. Volt neki két fia. (Egyszer a két medvebocs...)

Együtt utazott a Szél, a Hideg és a Meleg. Szembejött velük a szegény ember. (Már messziről köszönt: ...)

Annának van egy kedvenc macskája. Mirci a neve. (A kislány...)

3. Alakítsd át az alábbi mondatokat egy mondattá a példa alapján! Kerüld a szóismétlést!

Például: *Csokit kaptam. A csokit nagymamámtól kaptam. Születésnapomra kaptam.*

Megoldás: *Születésnapomra csokit kaptam nagymamámtól.
Nagymamámtól születésnapomra csokit kaptam.*

A tyúkok az udvaron kapirgálnak. A csirkék is ott kapirgálnak.

Ebéd után a folyónál horgásztam. Péterrel és Jóska-val horgásztam.

A kutya éber volt.. A róka tolvaj volt. A kutya fülön csípte a rókát.

Jánoska nyulat kapott. A nyúl fehér volt. A nyulat az édesapjától kapta.

Egy kismacska nyávogott. Egész este nyávogott. A kertben nyávogott.

A szarvas ivott. Egy erdei patakból ivott. Tiszta vizet ivott.

4. Olvasd el az átalakított mondatokat! Válaszd ki azt, amelyet történetté tudnál alakítani! Írd le a történetet! Ügyelj, hogy a mondatok kapcsolódjanak egymáshoz!

Házi feladat

1. Írd le a mondatokat! Fejezd be a harmadik mondatot! Húzd alá az első mondatban azt a kifejezést, amelyhez kapcsolódik a második mondatban kiemelt szó!

A királyfi kidugta a kardját a híd alól.

A sárkány lova nagyot botlott **benne**. (Ekkor a sárkány...)

Az árvíz körülfogta az erdőt.

Az állatok egy dombos tisztásra menekültek **előle**. (Csak egy kis nyúl...)

Sári egy szénaboglyában töltötte az éjszakát.

Ott talált rá az édesapja. (A kislány...)

A róka csalogatni kezdte a kakast.

Ekkor bújt elő a fa odvából a kutya. (A rókának...)

ÉV VÉGI ISMÉTLŐ GYAKORLATOK

Mondatok és szavak

1. Tagold szavakra a mondatokat és írd le őket!

Lassanvégetéranév.
Újrabeköszöntenekamelegnyárinapok.
Márérikakoraicseresznyeésaföldieper.
Nemsokárákikapjukabizonyítványt.
Elkezdődikanagynyárivakáció.

2. Olvasd el az alábbi szavakat! Figyeld meg, mely betűk változtatják meg a szavak értelmét!

kar	méz	tesz	tó
kár	néz	vesz	tő
kör	réz	lesz	tű

- Mely oszlopokat tudnád még bővíteni?

3. Írj mondatokat bármely oszlop szavaival!

4. Olvassátok el a szavakat! Írjátok le ékezetes párjukkal együtt!

Minta: rak – rák

rak, ver, mar, nyel, sas, szel

- Mondd meg a szópárok jelentését!

5. Alkoss két szópárral mondatot!

6. Írd le a mondatokat! A pontok helyébe pótolod a hiányzó betűket!

Én h__téves vagyok. A barátom még csak h__t. K__t hét múlva lesz a szület__snapja. Szép k__peslapot küldök neki.

7. Írj a barátod számára egy születésnapi köszöntőt! Kezdheted így:

Kedves _____!

Hangok, betűk, szótagok

1. Alkossatok szavakat a következő betűkből! A szavakat írátok le!

t ü f z e ö k v ny
k i o l s t a á s k a
u c z e a r d i r a r

2. Írátok be a virágnevekbe a hiányzó magánhangzókat!

r__zs__, __b__ly__, n__f__l__jcs, __rv__csk__,
gy__ngyv__r__g

3. Olvassátok el a mondatokat! Írátok le a hiányzó betűkkel együtt!

1. Anya kenyeret sz__l. Kint még mindig fúj a sz__l.
2. A húgom h__ja barna. A sertésnek sok h__ja van.

4. Írjátok le a szavakat! Pótoljátok a hiányzó ékezeteket!

lobogo, hernyo, jo, gyógyszer, sotarto, pokhalo, pilota,
honapok, dolgozo, kerek, vereb, tehen

5. Pótoljátok a szóvégi ó, ő magánhangzót! A szavakat írjátok le!

oll__ aut__ költ__ darál__
körz__ foly__ szül__ televízi__
hegyez__ bimb__ tanul__ rádi__

6. Olvassátok el a következő szavakat! Milyen kérdésre felelnek?

lassú, hosszú, szomorú, karcsú, savanyú, gyönyörű,
gömbölyű, egyszerű

7. Írjátok minél több szót az alábbi szótagokkal! A szavakat írjátok
le szótagolva!

pa pi ta ró ros ka

■ Írj neveket is a szótagokból!

8. Csoportosítsd a szavakat a szótagok száma szerint!

Minta: egy szótagú:

két szótagú:

három szótagú:

négy szótagú:

Két füle van a fazéknak,
mégis süket szegény,
feje van a csizmának, de
nincsen haj a fején.

Nyelve van a cipőnek, de
nem felel a szóra,
s nem érzi az illatokat,
hiába van orra.

(Krecsmáry László)

- Állítsátok betűrendbe a két szótagú szavakat!
- Milyen hasonlóság van az emberi testrészek és a fazék, csizma és cipő részei között?

9. Folytasd a szóláncot!

bál-na na-pos pos-tás _____
ró-ka ka-bát bát-rak _____

A mássalhangzók időtartama

1. Olvassátok el a következő szavakat! Nevezzétek meg a kétjegyű mássalhangzókat!

susog – szuszog zúza – Zsuzsa ág – ágy

2. Az első szó párral írjatok egy-egy mondatot!

3. Írd ki a versből azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van! Húzd alá a hosszú mássalhangzót!

Vers a bátor sárgarigóról

Sárgarigó varjat kerget,
fészket úgy vigyázza,
más madár nem telepedhet
most arra a fára:
még a sas is megjárná ha
éppen arra járna!

(Zelk Zoltán)

4. Írd le szótagolva külön a négy és a három szótagú szavakat!

5. Olvassátok el a szöveget! Másoljátok le a kétjegyű mássalhangzós szavakat!

A harkályt az erdő orvosának is nevezik. Erős testű, erős lábú madár. A fák törzsén kúszva kopogtatja a kérget, és ék alakú csőrével vágja fel. Nyelvével szedi ki a férget a lyukból.

Ez a hasznos erdei madár nem száll el melegebb vidékre telelni.

6. Olvassátok el a verset! Írjátok ki belőle azokat a szavakat, amelyekben kétjegyű mássalhangzó van! A kétjegyű mássalhangzót húzzátok alá!

Jó a ropogó,
piri mogyoró.
Mackó uram szereti,
bokrában felkeresi.

Egy tenyere
tele vele,
a másikkal
úgy csap bele.

(Móricz Zsigmond)

7. Írjátok ki az -ó végű szavakat!

8. Válaszd el a három szótagú szavakat a minta szerint!

Minta: ro-pogó – ropo-gó

9. Bontsátok fel a következő szótagláncokat két szóra! Írjátok le a füzetbe! A hosszú mássalhangzókat húzzátok alá!

Minta: *hallom, lommal*

hal-lom-mal	var-rok-kant	puk-kan-na
fej-jel-lel	ket-ten-ni	leb-ben-ne
ber-reg-gel	láb-bal-lag	röf-fen-ni

10. Írjátok mondatokat a következő szavakkal!

cammog, zümmög, röppen, rebben

11. Másoljátok le, majd válasszátok el a következő szavakat!

Minta: *loccsan – locs-csan*

loccsan, annyi, faggyú, süllyed, vessző
reccsen, ennyi, buggyan, pottyán, asszony

12. Írj rövid történetet néhány fenti szó felhasználásával!

13. Írjátok be a hiányzó hosszú kétjegyű mássalhangzókat!

pe__es sze__es kö__ű
fo__ad me__e ho__ű

14. Feleljetek a kérdésekre egy-egy szóval! A válaszokat írjátok le egymás után!

a zsák, ha rozs van benne?

Mivel van tele a zacskó, ha rizs van benne?

a veder, ha mész van benne?

a doboz, ha kenőcs van benne?

15. Írjátok külön oszlopba a hosszú és rövid kétjegyű mássalhangzós szavakat!

nagyok, naggyal, egy, eggyel, reccsen, recseg,
meszel, mésszel, fütttyent, füttyül

Mikor -j, mikor -ly?

16. Jegyezzétek meg a következő szavak helyesírását! Írjátok le betűrendben külön a -j-s és külön az -ly-os szavakat!

ajtó, hajó, tej, vaj, varjú, borjú
folyó, hely, osztály, folyosó, kályha, golyó

17. Olvassátok el a szöveget! Írjátok külön oszlopba a -j-s és -ly-os szavakat!

Kijev Ukrajna fővárosa. Tavaly szüleimmel ott jártam. A pályaudvarról trolibusszal jutottunk a központba. Minden nevezetes helyre elmentünk. A Dnyeper folyón sokat sétahajóztunk. Metróval is utaztunk. A metró mélyen a föld alatt van.

18. Pótoljátok a hiányzó j hangot! Figyeljétek meg a szópárok jelentését! Milyen jelentésű szavak ezek?

doboz – skatu__a	inni kíván – szom__as
megriad – megi__ed	eldob – elha__ít
nehéz – sú__os	múlt évi – tava__i

Másképp ejtjük, másképp írjuk

1. Olvasd el a verset! Írd le szótagolva a kiemelt szavakat!

Minta: *mozgatjuk – moz-gat-juk*
parittyá – pa-rity-tya

Hozz nekünk egy **pörgettyűt**,
– pár percig majd **pörgetjük** –,
búgó hangú **búgattyút**,
– s éjjel-nappal **búgatjuk**.
Hozz öt pöttöm **pattantyút**,
– negyven napig **pattantjuk** –,
hatvan hörgő **herkentyűt**,
– s állandóan **serkentjük**.

(Krečsmáry László)

2. Olvasd el figyelmesen a következő szólásokat, közmondásokat és versrészleteket!

Húzd alá és írd le azokat a szavakat, amelyeket másképp írunk, és másképp ejtünk!

a) Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!
Jobb kétszer kérdezni, mint egyszer hibázni.

b) Olyan, mint a jégcsap
Nem látja a fától az erdőt.
Tudja Isten, kinek adja a subát, kinek a gubát.
Addig hajlítsd a fát, amíg fiatal.

c) Amilyen a mosdó, olyan a törölköző.
Kétszer ad, ki gyorsan ad.
Nincs olyan gazdag, ki néha valakire ne szoruljon.

d) Szedte a lábát a vadász is,
eldobta a puskáját is.
Ijedtében megfogadta,
most az egyszer érjen haza,
csak ne falják föl a szörnyek,
sohase vadászik többet...

(Zelk Zoltán: A három nyúl)

e) Egyszer szólíts Ibolyának,
másszor szólíts Violának,
harmadszor meg Hajnalkának.
Mondjál nevet, mondjál százat,
ne is százat: tízszer százat!

(Zelk Zoltán)

A mondatfajták

1. Olvasd el a népdalt! Bontsd mondatokra! Írd le a füzetbe!

Esik az eső,
Hajlik a vessző,
Haragszik a katona,
Mert megázik a lova.

■ Milyen írásjel van a mondatok végén?

2. Felelj a kérdésekre teljes mondattal!

Milyen mondat az, amelynek pont van a végén?
Milyen betűvel kezdjük a mondatokat?

3. Keresd ki a népdalból azt a szót, amelyben hosszú mássalhangzót ejtünk, de rövidet írunk? Írj vele egy mondatot!

4. Írd ki a népdalból azt a szót, amelyben hosszú a mássalhangzó! Válaszd el!

5. A fenti vers első három sorát átalakítottuk. Olvassátok el!

Essen az eső □

Hajoljon a vessző □

Haragudjon a katona □

6. Másold le a mondatokat, és tedd ki a végükre az írásjelet. Nevezd meg az írásjel alapján a mondatok fajtáját!

7. Olvasd el *Nemes Nagy Ágnes* Madarak című költeményét!

Mennyi fényes szép madár!

Nem tudod, hogy merre száll □

Honnan jönnek □

– Nem tudom.

Merre mennek □

– Nem tudom.

Égre, földre, vízre szállnak □

Nádba bújnak □

– Nem tudom.

8. Milyen írásjel hiányzik a mondatok végéről? Másold le a mondatokat a kitett írásjellel együtt!

■ Milyen mondat az, amelynek kérdőjel van a végén?

■ Válaszolj a vers kérdéseire írásban!

SZÖVEGÉRTÉS

Fordulj vissza, te!

Egy patak keskeny hídján szembetalálkozott két kiskecske. Olyan keskeny volt a híd, hogy nem fértek el egymás mellett.

- Vissza, vissza! – szolt az egyik.
- Még mit nem? Idősebb vagyok nálad. Fordulj vissza, te!
- Én léptem előbb a hídra!
- Na és?

Egyik sem akart meghátrálni. Fejjel mentek egymásnak. Csúszós volt a híd. Mindketten a vízbe estek.

1. Másold le a mese címét!
2. Adj új címet a mesének!
3. Írd le a szereplőket!
4. Jelöld számozással a mondatok helyes sorrendjét!

Fejjel mentek egymásnak.
Idősebb vagyok nálad.
Én léptem előbb a hídra.
Mindketten a vízbe estek.

5. Válaszd ki, majd írd le a két kiskecskére jellemző tulajdonságokat!

buták, kedvesek, okosak, csökönyösek, vidámak, bánatosak

6. Melyik állítás igaz vagy hamis? Jelöld **i** vagy **h** betűvel!

Az öregebb kecskének volt igaza.

A fiatal kecskének volt igaza.

Ha valamelyik kecske belátóbb lett volna, nem esnek a vízbe.

7. Másolj ide a meséből két mondat!

HELYESÍRÁSI SZÓJEGYZÉK

A magánhangzók időtartama

A szavak végén az -ú, -ű legtöbbször hosszú

ágyú

borjú

bosszú

búcsú

fiú

gyanú

gyapjú

hattyú

hosszú

kátyú

lassú

koszorú

odú

savanyú

szigorú

szivattyú

szomorú

vályú

varjú

betű

billentyű

csengettyű

derű

fésű

fű

gömbölyű

gyönyörű

gyűrű

gyűszű

hegedű

keserű

kesztyű

könnyű

röppentyű

seprű

sűrű

szörnyű

töporattyú

tű

Kivételek: anyu, apu, áru

batyu, bábu

daru

falu

gyalu

hamu

kapu

zsalu

lcu

Pityu

Samu

eskü

süsü

Az -ul, -ül a szavakban

alul
búsul
csúnyul
gurul
gyógyul
hátsul
javul
simul

felül

fütyül
csücsül
üdül

Kivételek: dúl-fúl
nyúl
túl

lehül

A szavak végén az -i rövid

apuci
bicikli
bácsi
gumi
kicsi
kifli

mozi

néni
puszi
ribizli
taxi
virsli

Kivételek: rí, sí

Az -ít a szavakban

buzdít
erősít
díszít
indít
irányít
készít

mozdít

rövidít
simít
szólít
szundít
tisztít

Kivétel: nyit

Az -i, -í a szavakban

cím
szín
szív

kincs
liszt
mind

irigy
iszik
tigris

bízik

ízlik
nyílik
bíró
író
vívó

A mássalhangzók időtartama

Hosszú egyjegyű mássalhangzó a szavakban
és elválasztásuk

A hosszú mássalhangzókat írásban megkettőzzük

ahhoz ah-hoz
akkor ak-kor
azzal az-zal
állat ál-lat
cammog cam-mog
csepp csepp
csillag csil-lag
csobban csob-ban
csöppen csöp-pen
dallam dal-lam
ehhez eh-hez
éjjel éj-jel
ekkor ek-kor
enne en-ne
ezzel ez-zel
felnőtt fel-nőtt
fillér fil-lér
forr forr
forró for-ró
függöny füg-göny
gallér gal-lér
hall hall
hull hull
illat il-lat
inna in-na

itthon itt-hon
jobb jobb
kedd kedd
kettő ket-tő
kézzel kéz-zel
koppan kop-pan
kotta kot-ta
lábbal láb-bal
lassan las-san
lassú las-sú
lebben leb-ben
lobban lob-ban
lenne len-ne
nappal nap-pal
orr orr
ott ott
otthon ott-hon
reggel reg-gel
robban rob-ban
roppan rop-pan
röppen röp-pen
semmi sem-mi
suttog sut-tog
száll száll
szappan szap-pan

széjjel széj-jel
színnel szín-nel
szívvel szív-vel
szökken szök-ken
tízzel tíz-zel
toll toll
tollas tol-las
toppan top-pan
tűzzel tűz-zel
ujj ujj

uzsonna u-zson-na
ünnep ün-nep
váll váll
varr varr
villa vil-la
villamos vil-la-mos
villany vil-lany
virrad vir-rad
vízzel víz-zel

Hosszú kétjegyű mássalhangzó a szavakban és elválasztásuk

annyi any-nyi
asszony asz-szony
bosszant bosz-szant
dinnye diny-nye
ennyi eny-nyi
ésszel ész-szel
fonnyad fony-nyad
füttyent fütty-tyent
fröccsen fröcs-csen
gally gally
hattyú haty-tyú
hosszú hosz-szú
jeggyel jegy-gyel
könnyes köny-nyes
könnyű köny-nyű
lánnyal lány-nyal
loccsan locs-csan
meggy meggy
meggyes megy-gyes

mennyi meny-nyi
messze mesz-sze
öccse öcs-cse
össze ősz-sze
ősszel ősz-szel
összesen ősz-sze-sen
pettyes pety-tyes
pottyán pty-tyan
rossz rossz
rosszul rossz-szul
reccsen recs-csen
rizzsel rizs-zsel
süllyed süly-lyed
szunnyad szuny-nyad
tavasszal ta-vasz-szal
tesszük tesz-szük
tüsszent tüssz-szent
vessző vesz-sző
vissza visz-sza

A -j és az -ly a szavakban

A szó elején majdnem mindig -j betűt írunk:

január
jár
járda

játék
jázmín
jel

jég
jó
jön
június
július
jut
jutalom
javul

Jakab
János
Jenő
József
Judit
Júlia
Kivételek: lyuk, lyukas, lyukaszt

A szó végén -j betűt írunk

baj
fáj
haj
héj
karaj
olaj
máj
papagáj

sóhaj
talaj
tej
tutaj
száj
zsivaj
vaj

A szó végén -ly betűt írunk

bagoly
bivaly
engedély
erkély
fogoly
gally
Gergely
harkály
kastély
Károly
kevély
király
komoly
mély

Mihály
műhely
osztály
pisztoly
sirály
súly
szabály
személy
tavaly
tűzhely
ünnepély
veszély
zsámoly

A szó közepén -ly betűt írunk

furulya
gereblye
gólya
hógolyó
ibolya

korcsolya
Orsolya
pálya

Kivételek: majom, tojás

SZAVAK, MONDATOK, SZÖVEGEK MÁSOLÁSHOZ ÉS TOLLBAMONDÁSHOZ

1. alma, szőlő, cseresznye, szilva, narancs, barack, banán, szamóca
2. új, utas, tűz, tüzes, víz, vizes, fű, füves, ujj, fűt, tyúk, fiú, leány, autó, dió
3. ajtó, fáj, hajó, éjjel, fúj, forró, kettő, lassú, tojás, függöny, ősz, villa, befőtt, gallér, olló
4. Gergő, otthon, reggel, kotta, makk, Zsófi, jött, lesz, hallgat, mögött, együtt, órakor, utána, jobbra, délelőtt
5. földgömb, tollas, Emma, felhő, villamos, mellette, délelőtt, lesz, Csilla, csillag, szappan, vaj, istálló, Tisza, könnyű, összeg
6. vessző, pettyes, rosszul, annyi, főváros, sürgős, hosszú, asszony, könnyes, mókus, fűrés, tíz, húszas, hűvös, nyit
7. cammog, hallgat, órakor, hellyel, csillagos, orvosság, reccsen, együtt, illik, befőtt, fölött, akkora,
8. bagoly, folyó, vaj, papagáj, borjú, pulyka, majom, ijed, tavaly, súly, ilyen, helyes, jeges, lyukas, fújja, tejföl
9. pajtás, korcsolya, ülőhely, mély, ujj, éjjel, süllyed, hellyel, pocsolya, majszol, jégpálya, hógolyó, bélyeg, borjú, tojás
10. éjjel, műhely, úrhajó, jól, jeles, tejszín, tűzhely, olyan, veszélyes, marja, osztályoz, jelent, ujjam, újat, ijed, Kijev
11. mondta, vette, szedte, álljunk, üljetek, kívánjuk, hallja, adja, szántsa, segítsen, fuss, hajolj, fújjad, olvasd, kenje, fonja
12. bátyja, néne, anyja, higgyetek, állj, mondjátok, barátja, utca, egészség, igazság, játszik, adta, bontja, csatja, pettyes, hallja
13. Jancsi, csúfolja, hellyel, adjuk, Julcsi, Károly, barátja, Mihály, Gergely, fújja, Jolán, vajas, Jenő, jelez, József
14. bagoly, Anna, fájó, forró, nagy, Katalin, kell, kettő, fillér, Noémi, László, Szilárd, szennyes, utca, Klára, Réka
15. helye, súlyos, Mária, reggel, zöldség, Lajos, Duna, hajó, Budapest, falu, kettő, gyűrű, szív, város, Borbála, Dénes
16. Bence, fűt, hűvös, hajnal, reggel, folyik, gólya, lesz, szállingózik, varrja, Debrecen, Győr, Csaba, Magyarország, körtefa
17. két füzetet, jó fiú, hosszú szalag, asztal fölött, Pista mellé, lyuk mellett, függöny alatt, szék mögött
18. folyó fölött, fák között, színes rajzok, keserű orvosság, friss kenyér, Zsiga bátyja, Jóska anyja, Vera néne

19. fehér hó, fürgé nyíl, ravasz állat, ügyes leány, pettyes bögre, mély folyó, érett dinnye, hosszú utca, jó egészség, nagy tisztaság, mesebeli királyfi
20. nagy tűz, hatalmas tó, hosszú folyó, több tej, lyukas cipő, ügyes Károly, óriás bagoly, új írógép, jó könyv, gyönyörű falu,
21. hajlékony vessző, jó író, tiszta függöny, friss gyümölcs, reccsenő gally, fröccsenő sár, mély szakadék, helyes fiú, édes szőlő, nagy súly

* * *

1. Vége a vakációnak. Újra iskolába járok. Már másodikos vagyok. A tanítás reggeltől délig tart.
2. Megjött az ősz. A gyerekek iskolába mennek. Reggel időben indulnak otthonról.
3. Közeleg az ősz. Egyre rövidebb ideig süt a nap. A levegő hűvösebb. Gyakran esik az eső. A fákon már sárgulnak a levelek. Hamarosan lehullanak.
4. Laci reggel korán ébredt. Siet az iskolába. A tanítás fél nyolc órakor kezdődik.
5. Az utcán sok az autó. Figyelmesen közlekedj! Óvatosan menj át az úttesten! Mikor lehet átmenni a zebrán?
6. Ősszel lehullanak a fákról a levelek. A bácsik és a nénik összege-reblyézik. Takarítják a parkot.
7. Ősszel megérett a termés. A kukoricát betakarítják. Az almát leszedik a fáról. A szőlőt a hegyoldalban szüretelik. Kik szedik? A nők rakják kosarakba. A férfiak puttonyokkal hordják dézsákba. Szedjétek, hordjátok szaporán!
8. Mikor lesz a kirándulás? Hétfőn indulunk. Hány órakor gyülekezünk? Nyolckor találkozunk az iskola előtt.
9. Laci édesanyjával megy a boltba. Együtt vásárolnak. Tejet is visznek. Te mit vettél már?
10. Az éjjel jól aludtam. Álmomban tortát ettem. De szeretném, ha valóság lenne! Bárcsak vasárnap sütné anyukám!
11. Tavasszal megjönnek a fecskék, gólyák. Fészket építenek. A fák is kibontják rügyeiket. Itt is egy szép bokor! Alatta ibolya nyílik. De szép a természet!
12. Kisütött a nap. Az osztály kirándulni megy. Hova lesz a séta? A közeli erdőbe visz az útjuk. Menjete ti is a szabadba!
13. Tartózkodjatok sokat a friss levegőn! Ilyenkor jó a pajtásokkal együtt lenni. Nézzétek meg a közeli folyót! Ne menjete a mély vízbe! Vigyázzatok magatokra!

14. Noémi új cipőt kapott. De jól áll a lábán! Hol vették? Az áruházban vásárolta az édesanyja. Elkísérte őket az öccse is. Lacinak most nem vásároltak.
15. Anna tolla rossz. Honnan lesz neki új? A nénje vásárolt neki. A boltban együtt választottak. Kék színűt vettek. Hű, de szépen ír!
16. Úgy épül a ház, ha építik. Akkor szépül a park, ha sok fát, virágot ültetnek. A kerék csak akkor fordul, ha valaki megforgatja. Akkor gyógyul a beteg, ha az orvos segít rajta.
17. Elolvadt a hó. Tavasz lett. Kibújtak a földből az új hajtások. A napocska simogatta, cirógatta az új növényeket. Eső öntözte, a süvöltő szél elkerülte őket. Hamarosan pompásan illatozó virágok dugják ki fejcskéjüket a földből.
18. Nagypóval sétáltunk az erdőben. Észrevettük a fák tövében a gombákat. Szedtünk belőlük egy tarisznyába. A séta után gombaszakértővel megvizsgáltattuk.
19. A gyerekek megérkeztek a parkba. Gyorsan elővették a labdát. Percek alatt megszervezték a csapatokat. A lányok szétszéledtek az erdőben. Virágot szedtek. Mindenki örült a vidám délutánnak.
20. Hirtelen eleredt az eső. Az emberek menedéket kerestek. Kinyitották az esernyőket, igyekeztek haza. Az esőcseppek kopogtak a betonon. Hamarosan nagy tócsákban állt a víz.
21. Vasárnap segítettém édesanyámnak. Cukrot, tejet vettem a boltban. Piskótát sütöttünk. Amikor elkészült, lekvárral töltöttük meg. Mindjárt be is kaptam egy falatot.
22. Arany János a magyarok eredetét egy szép mondában írta le. Címe: **Rege a csodaszarvasról**. Valamikor a magyar törzsek az Urál-hegység lábánál éltek. Évszázadokon át vándoroltak. Ahol dús legelőket és vizet találtak, letelepedtek.
23. Etelközben a hét magyar törzs hét vezére szövetséget kötött. A vezérek: Előd, Ond, Kond, Tas, Huba, Töhötöm és Álmos. Ez utóbbit választották vezérüknek. A szövetségkötést vérszerződésnek nevezzük.
24. Tavasszal az emberek a kiskertekben dolgoznak. Fellazítják a földet. Ásás után gereblyével simítják el a talajt. A palántákat elültetik. Bő vízzel megöntözik.
25. Gyula az Alföld egyik legszebb régi városa. Itt látható Erkel Ferenc szülőháza és szobra is. A kastélykertben gyógyvíz látja el a strandot tiszta vízzel. Aki a gyulai kolbászt ismeri, az tudja azt is, hogy a város miért lett olyan nevezetes.

26. Az erdő közepén állott egy hatalmas tölgyfa. Ő volt az erdő legtitizteletreméltóbb lakója. Sokat tudott a vidám madarak életéről. Egyik nap az okos bagoly kiszámította, mikor lesz a tölgyfa születésnapja. Összehívta a hangos madársereget, hogy szép ajándékot készítsenek az öreg tölgyfának.
27. Aliz a legjobb barátnőm. Nagyon kedves kislány. Magas, rövid, barna a haja, vékony testalkatú. Szorgalmasan tanul, ezért csupa jó osztályzata van. Mindig vidám, sokat mosolyog. Jószívú teremtés. Szeretem őt.
28. A fehér hó sűrű pelyhekben hullik. Hosszú tél ígérkezik. A friss hótakaró jó sportolási lehetőséget kínál. A selymes havon nagyszerűen siklik a szánkó. A fehér kis arcok kipirulnak ilyenkor. A friss levegő a legegészségesebb.
29. A magyar költők közül Petőfi az, akit az egész világon a legjobban ismernek. Sokan azért tanulnak meg magyarul, hogy eredetiben olvashassák műveit. Nekünk könnyebb a dolgunk, mert a magyar nyelv az anyanyelvünk.
30. Megjött a tél. Hurrá esik a hó! Gyerekek szánkóznak a domboldalon. Balázs Petivel a jégpályán korcsolyázik. Ne menjetek a befagyott folyóra! A jég könnyen beszakad.
31. Télen minden csendes a hegyekben, de az odú mélyén, ahol meg lehet húzódni, meleg van. Kint fehér hótakaró védi a hidegtől az állatokat és a növényeket.
32. Télen az állatok csak nagyon kevés táplálékot találnak maguknak. A szarvasok néhány tüskés ággal, száraz fakéreggel csillapítják éhségüket. A gondos erdészek etetik az állatokat. Szerencsére télre melegebb bundát öltenek, s ez megvédi őket a hidegtől.
33. A szürke, csupasz fák csak apró kis rügyeket növesztenek márciusban. Erdőkben, kertekben apró, kék foltokban található az ibolya. A nedves szántókon, mocsaras réteken korán virít a gólyahír. A dombos lejtőkön nyílik a csillagvirág és a violaszínű kökörcsin.
34. A csodálatos napfény, a sima víztükör és a vidám gyerekek együtt kedves nyári képet mutatnak. Nem biztos azonban, hogy a szép nap kellemesen ér véget. Fehér bőrünk gyorsan megéghet, ezért a napot fokozatosan szabad csak élvezni.

TARTALOM

Bevezető-útmutató	3
A nyár hangjai.....	5
Játsszunk a hangunkkal!	7
Hangok és betűk.....	9
Hogyan közölhetjük gondolatainkat?.....	11
Szöveg, mondat, szó.....	14
Mondat, szó, betű	16
<i>Tudáspróba</i>	20
Hány hang, hány betű?	23
Az ábécé.....	25
A betűrend	27
A magánhangzók és a mássalhangzók.....	29
<i>Helyesírási gyakorló</i>	33
<i>Szövegértés</i>	36
A magánhangzók.....	38
A rövid és a hosszú magánhangzók.....	40
Az -i, -í betű a szavakban.....	40
Az -o, -ó betű a szavakban.....	42
Az -ö, -ő betű a szavakban.....	45
Az -u, -ú betű a szavakban.....	47
Az -ü, -ű betű a szavakban.....	50
<i>Tudáspróba</i>	52
A mássalhangzók	54
Egyjegyű hosszú mássalhangzók	54
<i>Helyesírási gyakorló</i>	57
A kétjegyű hosszú mássalhangzók.....	59
A j hang kétféle jelölése.....	63
<i>Tudáspróba</i>	67
Szótagolás, elválasztás	70
<i>Tudáspróba</i>	74
A szavak szerkezete.....	76
A szótő és a toldalék.....	76
Milyen toldalékokat kaphatnak a szavak?	78
Másképp ejtjük <i>tty</i> , másképp írjuk: <i>-tj</i>	83
Másképp ejtjük <i>gy, ggy</i> , másképp írjuk: <i>-dj</i>	85
Másképp ejtjük <i>nny</i> , másképp írjuk: <i>-nj, -nny</i>	87
Másképp ejtjük <i>jj</i> , másképp írjuk: <i>-lj, -llj</i>	89

Másképp ejtjük <i>cc</i> , másképp írjuk: <i>-tsz, -dsz</i>	90
Másképp ejtjük <i>ccs</i> , másképp írjuk: <i>-ts, -ds, -gys</i>	93
Másképp ejtjük <i>tt</i> , másképp írjuk: <i>-dt</i>	95
Szövegértés.....	96
A szavak jelentése.....	98
Mit jelentenek a szavak?	98
Hány jelentése lehet a szónak?.....	101
Azonos alakú szavak.....	102
Rokon értelmű szavak.....	103
Ellentétes jelentésű szavak	106
<i>Tudáspróba</i>	108
A mondat	110
Hogyan lesz a szavakból mondat?.....	110
A mondatpótlás.....	112
A kijelentő mondat	113
A kérdő mondat	116
Hányféle kérdő mondat van?.....	121
A felszólító mondat	122
<i>Tudáspróba</i>	126
A szöveg.....	128
Milyen címet kaphat a szöveg?	128
Hogyan épül fel a szöveg?	132
Hogyan kapcsolódnak egymáshoz a szöveg mondatai?	134
Év végi ismétlő gyakorlatok.....	137
Mondatok és szavak.....	137
Hangok, betűk, szótagok.....	137
A mássalhangzók időtartama	140
Mikor <i>-j</i> , mikor <i>-ly</i> ?	143
Másképp ejtjük, másképp írjuk	144
A mondatfajták.....	145
Szövegértés.....	147
<i>Helyesírási szójegyzék</i>	149
<i>Szavak, mondatok, szövegek másoláshoz és tollbamondáshoz</i>	154

Навчальне видання

ПЕРДУК Іболя Елемирівна

УГОРСЬКА МОВА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням угорською мовою
2 клас

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*
Редактор *О. О. Дебрецені*
Художній редактор *І. Б. Шутурма*
Коректори *І. О. Петро, Г. М. Турканич*

Формат 70x100 ¹/₁₆. Папір офс. Гарнітура Arial.
Друк офс. Ум. друк. арк. 13,0. Обл.-вид. арк. 10,56.
Тираж 2168 пр. Зам. № 279-12

Державне підприємство
“Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
78009 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2980 від 19.09.2007
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua

Друк на ПРАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1110 від 08.11.2002 р.

Навчальне видання

ПЕРДУК Іболя Елемирівна

УГОРСЬКА МОВА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням угорською мовою
2 клас

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*
Редактор *О. О. Дебрецені*
Художній редактор *І. Б. Шутурма*
Коректори *І. О. Петро, Г. М. Турканич*

Формат 70х100 ¹/₁₆. Папір офс. Гарнітура Arial.
Друк офс. Ум. друк. арк. 13,0. Обл.-вид. арк. 10,56.
Додатковий тираж 34 пр. Зам. № 279-12

Державне підприємство
“Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
78009 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2980 від 19.09.2007
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua

Друк на ПРАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1110 від 08.11.2002 р.